

K A R J A L A N

KUNNAAT

KARJALAN LIITON JÄSENLEHTI | KARJALAIKUUS KESKELLÄMME | NRO 4/2023 | 10 €

Karjalan Liiton piirikierrokset täydessä vauhdissa

SIVU 14

Kannaksen
rannikkoseudun
huvilat

SIVU 16–18

Joulumuistoja
Hyrskylän
Mutkasta

SIVU 26–28

Kalevalan tarinoista
kirjoneuleiden
malleja

SIVU 34–35

Toivotamme Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2024!

Karjalan Säätiö

VIIPURI-SÄÄTIÖ

TEOLLISUUDEN JA LIIKKEENHARJOITTAJAIN SEURA PAMAUS RY
www.pamaus.fi

>> Valokeilassa
karjalaisjuurinen
rap-artisti
Amare Kuukka.

Sisällys:

4 Ennen lintuja -esitys Seinäjoen teatterissa	36 Viipurin Taitelijaseura on ammatti-taiteilijoiden yhdistys
4 Wiipuri-ooppera Taidekeskus Salmelassa	37 Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto
5 Liittohallituksen puheenjohtajalta	37 Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto
6 Vuoden karjalainen pitäjä- ja kyläkirjakilpailu	38 Toimintakilpailujen 2022 tulokset
7 Päätoimittajalta	38 Kuntorallin 2022 tulokset
8 Järjestöseminaari	39 Kuntoralli
9 Karjala-lehti	40 Karjalaiset kesäjuhlat 15.-16.6.2024
10 In Memoriam Martti Ahtisaari	40 Pitäjä- ja sukulehtiseminaari 20.1.2024
11 In Memoriam Raita Karpo	41 Itsenäisyyspäivän juhla Karjalatalolla 6.12.2023
12 Karjalaisuus ja siirtokarjalaisuus evakkojen lasten elämässä	41 Joulumyyjäiset Karjalatalolla 16.12.2023
13 Kunniakirjoja elokuvantekijöille	42 Piirakkakurssit 17. ja 18.2.2024
14 Piirikierrokset	43 Piirakkamestaruuskisat Lappeenrannassa 23.3.2024
15 Pähkinäsaaren rauhasta 700 vuotta	43 Digiklinikasta tukea verkkosivujen ylläpitäjille
16 Kannaksen rannikkoseudun huvilat	43 Pitäjäesittelyt keväällä 2024
19 Karjalaisjuuriset: rap-artisti Amare Kuukka	44 Ilmoituksia
20 Karjalainen kulttuuriperintö verkkoon: Räisälä-museo	45 Säätiöseminaarin aiheena säätiöpääoman käyttö
22 Joulukannel	46 Eläinten nimet karjalaksi
22 Evakon joulu	46 Lukupiiri Karjalatalolla
23 Joulutervehdykset	47 Mistä uusi koti karjalaisesineille ja valokuville?
24 Joulu on rauhan aikaa, piispa emeritus Seppo Häkkinen	48 Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto esittäytyy
25 Arkkipiispa Leon joulutervehdys	49 Karjalaiset kesäjuhlat Mikkelissä 15.-16.6.2024, juhlainfo
26 Karjala aina sydämessäin, Aira Samulin	50 Jäsenedut
27 Hyrsylän Mutka on suojeltu rakennus ja matkailukohte	51 Jäsenasiat
29 Lavansaaren kirkkolaivan matka Kotkaan	52 SieMie-puodin tuotteet
30 Joulun ilosanoma	54 Repeileekö Junnu -konsertti Karjalatalolla 21.1.2024
32 Merikarjalainen perinne näkyy Sylvia Veinin jänisteoksissa	
34 Kalevalan tarinoista kirjoneuleiden malleja	

Karjalan Kunnat 4/2023

Julkaisija
Karjalan Liitto ry
Karjalan Kunnat on Karjalan Liitto ry:n jäsenlehti, jota on julkaistu vuodesta 1997. Karjalan Liitto on perustettu 1940.

Päätoimittaja
Minna Anttonen
minna.anttonen@karjalanliitto.fi

Toimituspäällikkö
Sofia Flygare
sofia.flygare@karjalanliitto.fi

Osoite
Karjalan Liitto ry
Käpyläntie 1,
00610 Helsinki
puhelin 044 730 0118
toimisto@karjalanliitto.fi

Tämän lehden avustajat
Seppo Häkkinen, Teresa Töntsi, Hellä Neuvonen-Seppänen, Aira Saloniemi, Leena Valkonen, Mika Lavento, Risto Uimonen, Maarja Karpo, Netta Böök ja Maija Ruoslahti.

Tilaukset ja jakelu
Karjalan Liiton järjestölehti jaetaan jäsenyhdistysten henkilöjäsenille. Erikseen tilattaessa lehden hinta on 75 euroa/vuosi. Neljä numeroa vuodessa.

Tilaukset
toimisto@karjalanliitto.fi

Osoitteenmuutokset
Ilmoita uusi osoite omaan seuraasi.

Ilmoitusmyynti
Petri Mahlberg
p. 050 491 3801
petri.mahlberg@karjalanliitto.fi

Aineisto
Ilmoitukset valmiina pdf-tiedostoina osoitteella sofia.flygare@karjalanliitto.fi. Ilmoituksen tekemisestä veloitetaan erikseen.

Ilmoitushinnat

Takakansi	1900 €
2- ja 3-kansi	1500 €
Sisäsivu	1200 €
½ sivu	900 €
¼ sivu	650 €
1/8 sivu	400 €
1/16 sivu	300 €
rivi-ilmoitus	200 €

Karjalan Kunnat -jäsenlehti ei ole arvonnisäveron alainen.

Levikki
Painos n. 20 000 kpl,
lukijamäärä n. 50 000

Aikakauslehtien Liiton jäsen
ISSN 2489-5318. 26. vuosikerta
ISSN 2342-5911

Painatus ja taitto
PunaMusta Oy. Lehti on painettu ympäristöystävälliselle paperille.

Kansikuva
Kuva: Vastavalo, Jari Niskanen

Seuraava lehti, vuosi 2024
9.2.

Nuori Alli yltää evakkotaipaleella sankaritekoihin

Merja Mäen menestysromaanista dramatisoitu uusi näytelmä *Ennen lintuja* kertoo nuoresta Allista, joka talvisodan keskellä kävelee Laatokan rannalta lakeudelle.

Merja Mäen suosittu ja palkittu *Ennen lintuja* -romaanin näyttämösovitusta saa kantaesityksensä 11. marraskuuta Seinäjoen kaupunginteatterin suurella näyttämöllä. Raskaasta evakkotaipaleesta kertova näytelmä seuraa parikymppisen Allin matkantekoa läpi Suomen sekä sopeutumista Seinäjoelle, Etelä-Pohjanmaalle. Laatokalle on jäänyt koti ja tulevaisuuden suunnitelmat. Vaikka lakeudella kaikki on erilaista, löytyy avaruutta maiseman lisäksi myös pohjalaisten sydämistä.

Ennen lintuja on kaunis ja koskettava selviytymistarina, jossa nuoren naisen elinvoima saavuttaa sankaruuden mitat ja näkyy kykynä huolehtia heikomista. Näytelmän on sovittanut ja ohjaa

Hanna Ojala. Ojala on kolmannen polven evakko.

- Keskeistä on, että historiallisen tarinan päähenkilö on nainen. Näytelmä on myös äidin ja tyttären tarina. Seinäjoen kaupunginteatterissa nähdään kaunis, surullinen ja hurjakin *Ennen lintuja*.

Allin roolissa nähdään **Aija Pahkala** ja eteläpohjalaistalon pojan, Vilhon roolissa **Teemu Koskinen**. Muissa roo-

Aija Pahkalan näyttelemä *Alli* ystävystyy evakkomatalla *Sanni Lehdon* näyttelemän veljensä vaimon kanssa. Kuva: Jukka Kontkanen, Seinäjoen kaupunginteatteri.

leissa Lotta Lindroos, Jukka Puronlahti, Jussi Jätinvuori, Sanni Lehto, Kaisla Ollila, Kirsi Asikainen, Heidi Kirves, Riku Korhonen, Jenna Varsimäki, Siiri Hautakorpi ja Annu Valtasaari. Näytelmän on dramatisoinut **Iira Halttunen**, koreografia on **Jyri Nummisen**, sävellykset ja äänisuunnittelu **Riku Metsä-Ketelän**, lavastuksen ja pukujen suunnittelu **Aili Ojala**, valot ja videot **Lauri Virkkala** ja naamiointi **Johanna Uusitontti**.

Ennen lintuja sai ensi-iltansa 11. marraskuuta 2023. Näytelmä on Seinäjoen kaupunginteatterin ohjelmistossa 20. maaliskuuta 2024 saakka.

Lisätietoja: seinajoenkaupunginteatteri.fi/ennen-lintuja/

Evakkojen liputuspäivä

Ajatus Evakkojen liputuspäivästä ei ole uusi. Viralliset ja vakiintuneet liputuspäivät ovat lakisäateisiä. Karjalan Liiton luonteva yhteistyökumppani lainvalmistelussa olisi eduskunnan Karjalakerho. Kerho on tehnyt edellisen esityksen Evakkojen liputuspäivästä vuonna 2021. Nykyisenkin kerhon tavoitteena on edistää karjalaisen kulttuurin tuntemusta sekä tehdä työtä Evakkojen liputuspäivän saamiseksi.

Eduskunnan entinen puhemies **Matti Vanhanen** on todennut juhlapuheessaan: "Evakkokansa säilytti henkensä, vapautensa, kielensä, kulttuurinsa, uskontonsa, usein ammattinsa, ihmissuhteensa, perheensä, historiansa, tapansa ja ruokakulttuurinsa."

Meille karjalaisille ja muiden alueiden evakoille sodan kokemus ja kodin jättäminen oli järkyttävä ja traumaattinen kokemus, josta toivuttiin pitkään ja koko kansakunnan yhteisin uhrauksin ja ponnistuksin. Suvun vuosisataisesta elinympäristöstä luopuminen ei voinut tapahtua jättämättä jälkiä. Muistan oman äitini, joka Vuoksenrannassa käydessämme itki aina kotitalonsa portailla nähdessään tuhotun pihapiirin.

Evakot, jotka joutuivat aloittamaan kaiken alusta, loivat kovalla työllä ja uurastuksella itselleen ja perheilleen uuden elämän. Sen ahkeruuden ja työnteon tuloksista saamme nauttia vielä tämän päivän Suomessakin. Silti tuntuu, ettei evakkojen merkitystä ole tarpeeksi korostettu Suomen hienossa tarinassa. He ansaitsivat arvostusta myös toin.

Karjalan Liiton ja sen jäsenseurojen tulevaisuuden tavoitteena on säilyttää, siirtää ja uudistaa karjalaisuutta ajassa. Evakkojen liputuspäivä olisi kansakuntaa kohdanneen tragedian pysyvän muiston kunnioittamista samoin kuin lipuin kunnioitamme itsenäisyytemme säilyttämisen uhria puolustusvoimain lippujuhlan päivänä 4.6., kansallisena veteraanipäivänä 27.4. sekä kaatuneiden muistopäivänä, toukokuun kolmantena sunnuntaina.

Karjalan Liiton rooli uusille asuinsijoille asettamisessa, maanhankinnassa ja menetetyin omaisuuden korvauskysymyksissä oli korvaamaton. Liiton perustivat Helsingissä 20. -21.4.1940 ne 340 edustajaa, jotka edustivat 52 kuntaa, 14 seurakuntaa ja 112 eri järjestöä.

Me evakot ansaitsemme oman liputuspäivän. Evakkojen liputuspäivän päivämäärästä on käyty keskustelua. Karjalan Liiton edunvalvontatyön kunnioittamiseksi kaikkien karjalaisten hyväksi teen ehdotuksen Evakkojen liputuspäiväksi 21.4., jolloin Karjalan Liiton säännöt hyväksyttiin vuonna 1940 Helsingin kaupungintalolla karjalaisten edusmiesten päätöksellä. Näin jälkikäteen arvioituna tuolla päätöksellä ja karjalaisen eduskuntaryhmän toiminnalla yli puoluerajojen luotiin pohja kansalliselle yhtenäisyydelle.

MARTTI TALJA

Liittohallituksen puheenjohtaja
Karjalan Liitto

Wiipuri-ooppera Taidekeskus Salmelassa

Ainutlaatuisen historiallisen teoksen kantaesitys 28. ja 29.6.2024.

Viipurin kaupungin menetyksestä tulee kuluneeksi 80 vuotta kesäkuun 20. päivä 2024. Menetetty kaupunki herää cloon ainutlaatuisessa oopperaesityksessä, joka käsittelee Viipurin historiaa erityisesti toisen maailmansodan ajalta ja on tietävästi ensimmäinen kaupungista tehty ooppera. Lisäksi kesän avajaisissa 8.6. Viipurin Lauluveikot ja Karjalan

Laulu-Veikot solistinaan sopraano Jenni Lähtilä. Tutustu koko konserttiohjelmaan ja osta liput osoitteessa www.taidekeskussalmela.fi/konsertit.

Vuoden karjalainen pitäjä- ja kyläkirjakilpailu, ehdokkaiden esittely

Teksti: Aira Saloniemi

Vuoksenan Juhlakirja. Sydämen asialla 1950-2020

Toimittajat: Tuula Nieminen ja Taisto Virkki

Juhlakirja kertoo Karjalan Kansaksella sijainneen Vuoksenan kunnan perintöä vaalimaan perustetun yhdistyksen 70-vuotisesta toiminnasta. Vuonna 1992 yhdistyksen nimi vaihtui Vuoksela-Seuraksi. Seura toimii etenkin Hattulassa ja sen ympäristökunnissa, jonne vuokselaalaiset evakot sijoitettiin. Aktiivinen julkaisu toiminta alkoi heti sodan jälkeen 1944 ja entisen kotikunnan historiikki julkaistiin 1955. Asukkaiden muisteloita koottiin jo 1960-luvulla.

Julkaisija: Vuoksela-Seura ry

Rautu valokuvina ja tarinoina. Riitta Sutisen ja Helka Sutisen o.s. Kuparisen muistolle

Toimittanut: Markku Vauhkonen

Aikalaiskertomuksia, lehti uutisia ja vanhoja matkakertomuksia Raudun rajapitäjästä, sen ihmisistä, ilmiöistä ja historiasta. Kirja lähtee liikkeelle Vakkilan kylän vaiheista 1700-luvulta ja siirtyy Kuparisen suvun tarinaan ja Kuparisen mäen elämään eri aikoina. Koukataanpa historiassa 1600-luvullekin ja lopulta välähtää myös 2020-luku.

Julkaisija: Markku Vauhkonen

Myö tullaa Vahvialast! Vahviala-seura ry 75 vuotta

Toimittanut: Kristiina Ijäs

Kirja käy lävitse 1948 perustetun seuran vaiheet ja tapahtumat vuosikymmenittäin nykypäivään asti. Se kertoo myös toiminnassa mukana olleista henkilöistä. Lyhyesti kerrataan Viipurin kupeessa sijainneen 15 kylän muodostaman elinvoimaisen kunnan historia. Kunta ennätti toimia vajaat 30 vuotta. Aktiivinen seura on synnyttänyt monipuolista toimintaa ja katse on tulevaisuudessa.

Julkaisija: Vahviala-seura ry

Hanhipaasi. Elämää Laatokan majakkasaarella

Toimittanut: Johanna Pakola

Hanhipaaden majakkasaarella ja Laatokan laineilla yli 100 vuotta sitten vietettyjen kesien muistoja lasten kirjoittamina. Valokuvia ja piirroksia, iloja, suruja ja muita ajatuksia; lähtöjä ja palaamisia. Mukana majakkamestari Erikssonin perheen vaiheet ja Laatokan majakoiden historiaa myös muualla kuin piskuisella saarella Valamosta lounaaseen.

Julkaisija: Vanavesi

Vuoden karjalainen pitäjä- ja kyläkirjakisan voittajaksi Hanhipaasi – Elämää Laatokan majakkasaarella

Karjalan Liiton 1. varapuheenjohtaja **Pekka Määttänen** toimi tämän vuoden karjalaisen pitäjä- ja kyläkirjakisan raatina. Hän julisti kirjakisan voittajaksi Hanhipaasi – Elämää Laatokan majakkasaarella -teoksen.

– Arvostelun pohjana olen pitänyt luettavuutta, ylisukupolvista tarinaa karjalaisista juurista ja historiallista nä-

kökulmaa elämästä Karjalassa. Lisäksi valintaa tehdessäni kiinnitin huomiota kirjan graafiseen suunnitteluun sekä taiton onnistumiseen. Kirjailija **Johanna Pakola** on onnistunut työssään hyvin, toteaa Määttänen.

– Hanhipaasi – Elämää Laatokan majakkasaarella -kirja etenee hienosti kolmessa eri tasossa. Yhtenä tasona

on karjalaisen perheen kohtalot majakkasaarella, toisena tasona on Laatokan majakoiden kehitys ja vaiheet ja kolmantena tasona perheen lasten muistelmat Hanhipaadelta.

Kirjakilpailun tulokset julkaistiin Pitäjä- ja sukumessuilla Karjalatalolla 18.11.

Joulurauhaa

Päivä ilman sotaa -niminen ranskalainen elokuva kertoo ensimmäisen maailmansodan aikaisesta yhden päivän jouluseleevosta länsirintamalla. Juoksuhaudoissa maakaavat miehet saattoivat huudella toisilleen rintaman eri puolilta ja jouluksi aseet taukosivatkin rivisotilaiden aloitteesta. Elokuva on ollut mielessäni aloittaessani omia joulul valmistelujani. Sotahistoriaa on ehkä käsikirjoituksessa romantisoitukin, mutta siitä huolimatta ajankohtaisuus koskettaa. Toivomme ukrainalaisille joulun aikaan edes päivää ilman sotaa ja Venäjän hyökkäyssodan päättymistä oikeudenmukaiseen rauhaan pian. Vuoden loppua kohden myös Lähi-idän tilanne on kärjistynyt jälleen kerran. Perinteinen toivutus joulurauhasta on mitä ajankohtaisin myös maallisesti tulkittuna.

Karjalan Liitto on historiansa ajan ylläpitänyt yhteiskunnassamme kiitollisuutta rauhasta unohtamatta menetystä, joka oli sen hinta. Juhlavalmistelijan osana muistamme tämän päivän sotien uhrien kärsimyksiä ja monet meistä haluavat myös osallistua tarvikkeiden tai varojen keräämiseen heille. Jouluna haudoilla käydessämme muistamme omassa sodissamme kaatuneita ja sotien jälkeen maattamme rakentaneita edesmenneitä läheisiämme.

Joulun viettoon valmistaudutaan monin eri tavoin. Juhla antaa mahdollisuuden uusien perinteiden luomiseen ja vanhojen vaalimiseen. Traditioiden siirtäminen on välittämistä, se on edesmenneiden arvostamista ja rakkauden osoittamista tuleville sukupolville. Vuotuisjuhlat välittävät elämän merkityksellisyyden kokemusta myös vaikeina aikoina. Elämme aikaa, jossa erityisesti lapset ja nuoret tarvitsevat toivoa. Joulu tuo sen meille.

Toivotan jouluiloa ja hyvää juhlaa Karjalan Kuntien lukijoille.

MINNA ANTTONEN
toiminnanjohtaja
Karjalan Liitto

KARJALAN
LIITTO ry.

Kuva: Pauliina Korhonen

Hyvää Joulua!

Toivottavat toimiston tontut
Mervi, Outi, Ida, Minna ja Vuokko

Digiympäristön tarjoamista mahdollisuuksista uutta virtaa toimintaan

Joukko aktiivisia järjestötoimijoita kokoontui Karjalatalolle lauantaina 21.10.2023 järjestöseminaarin merkeissä. Seminaarin aiheina olivat Karjalan Liiton uusi Elinvoimaisten jäsenseurojen liitto -strategia sekä Karjalainen kulttuuri-perintö verkkoon -hanke.

Väitöskirjatutkija **Jussi Lah-tinen** esitteli seminaariyleisölle Karjalainen kulttuuriperintö verkkoon -hankkeen keskeisiä johtopäätöksiä. Hän toimi aiemmin hankkeen projektityöntekijänä. Oleellinen havainto hänen mukaansa oli se, että karjalaista kulttuuriperintöä vaalitaan laajalti jo tälläkin hetkellä verkossa. Lahtinen totesi, että on useita eri tapoja tuottaa verkkosisältöjä, joista erityisesti kaksi voisi olla Karjalan Liiton näkökulmasta ensisijaisia. Ensinnäkin Liitossa olisi syytä pohtia jonkinlaisen verkkoportaalin rakentamista, jonka avulla voitaisiin tarjota pääsy jo valmiisiin verkkosisältöihin. Lahtisen mukaan on lisäksi syytä tuottaa uutta sisältöä, kuten esimerkiksi podcasteja, mahdollista verkkoportaalia varten. Lahtisen mukaan uusien digitaalisten sisältöjen avulla on mahdollista harjoittaa uudenlaista yhteisöllisyyttä, niin että verkkosisältö tuotetaan ruohonjuuritasolta käsin, yksittäisten seurojen ja jäsenten toimesta.

Järjestön elinvoimaisuus pohteena paneelissa

Varapuheenjohtaja **Outi Örn** juonsi päivän toiseen teemaan eli Karjalan Liiton uuteen strategiaan ”Elinvoimaisten jäsenseurojen liitto” -liittyvän paneelikeskustelun. Paneelikeskustelun osallistujina olivat Karjalan Liiton puheenjohtaja **Martti Talja**, väitöskirjatutkija Jussi Lahtinen, maailmankarjalainen ja yhteisöaktiivi **Raisa Lindroos**, Karjalaisen sukuyhteisöjen liiton hallituksen jäsen **Risto Talja** sekä Karjalan Liiton uuden historiategoksen kirjoittanut tutkijatohtori **Katja Tikka**.

Jäsenhankinta oli yksi keskeinen teema, joka puhutti panelisteja. Katja

Tikka näki ratkaisuihin riittävän laavan määrätelmän karjalaisuudesta, jolloin kuka tahansa karjalaiseksi itsensä kokeva on tervetullut toimintaan mukaan. Raisa Lindroos puolestaan korosti jäsenhankinnan näkökulmasta kohtaamisen paikkoja eli sitä, että karjalaisen yhdistysten tulisi olla tavattavissa kaupakeskuksissa, rautatieasemilla ja kirjastoissa, joissa uusia jäseniä voisi kohdata. Risto Talja korosti jäsenhankinnan osalta lasten ja nuorten mukaan saamista eli ylisukupolvisuutta. Liiton ja seurojen tulee hänen mukaansa suunnitella ohjelmaa siten, että se lähtee nuorten lähtökohdista. Martti Talja toi esille myös sen myönteisen tosiasian, että Liittoon tulee vuodessa noin tuhat uutta jäsentä, mutta koska samaan aikaan iäkkäiden jäsenten suunnalla on paljon luonnollista poistumista, niin tasapainoa ei ole vielä saavutettu.

Digikohtaamiset ovat aika- ja paikkariippumattomia

Digitalisaatio, mutta sen rinnalla myös perinteiset tapaamisen muodot olivat toinen keskustelua herättänyt teema. Jussi Lahtinen näki, että jäsenkunnalla on erittäin hyvät valmiudet digitaalisuuteen. Hänen mukaansa esimerkiksi Facebookissa karjalaisuutta eletään elävämmin kuin montaa muuta aihepiiriä tällä hetkellä. Risto Talja korosti digitaalisuuden suhteen aika- ja paikkariippumattomasti tarjolla olevia tapahtumatalenteita ja muita sisältöjä, joita seurat voivat hyödyntää toiminnassaan.

Perinteisen kasvokkain tapahtuvien kohtaamisten osalta Katja Tikka palautti mieleen erityisesti toiminnan aiemmat vuosikymmenet. Hän pohti paluuta juurille miettimään sitä, että mikä on todistettavasti ollut mukavaa

yhdessä tekemistä, kuten kuorotoiminta ja musiikinäytelmät. Raisa Lindroos muistutti, että Suomessa on suuri yksinäisyyden epidemia. Rikas karjalainen kulttuuri voisi olla yksi ratkaisu tähän, kun ihmiset saisivat kokea yhdessä taidetai kulttuurikokemuksia. Ihmiset tarvitsevat sitä, että meillä on joku, jonka kanssa saamme jakaa kokemuksia.

Puheenjohtaja Martti Talja korosti sen olevan tärkeää, että niin liitto-, piiri- kuin seuratasolla tehdään yhdensuuntaisesti asioita toiminnan kehittämisen suhteen. Tähän strategia antaa hyvät avaimet. Risto Taljan mukaan seurojen olisi hyvä purkaa strategia konkreettisesti tasolle selventääkseen, että mitä se tarkoittaa kunkin seuran tekemisen näkökulmasta. Hän näki, että hyvin toteutuessaan strategian myötä aktiivisuuden taso kasvaa. Yhteisen strategisen suunnan kautta jokainen toimija osaa toimia siitä johdettujen toimenpiteiden ja arvojen ohjaamana.

OUTI ÖRN

2. varapuheenjohtaja
Karjalan Liitto

Karjala – Polvelta polvelle ei toteudu

Karjala-lehti on ollut karjalaisten heimolehti vuodesta 1958. Lehti aloitti toimintansa 1904. Lehti kamppaili levikkivaikeuksien ja sitä kautta taloutensa kanssa pitkään ja hakeutui konkurssiin 5.9.2022.

Karjalan Liitto osti konkurssipesältä lehden nimen, julkaisu-oikeudet ja arkiston. Tämä mahdollisti lehden julkaisukonseptin valmistelun Liiton tuottamana, maksullisena uutis- ja kulttuurilehtenä. Lehti tuotettaisiin ostopalveluna. Ainoastaan päätoimittaja **Sakke Nupponen** oli lehden täysiaikainen työntekijä. Yhteistyökumppaniksi valittiin PunaMusta-konserni toimitustyöhön, taittoon ja painatukseen. Lehden pitkän linjan rahoitus olisi perustunut tilausmaksuihin ja mainosmyyntiin.

Liittovaltuusto hyväksyi lehden konseptin 26.11.2022. Liittovaltuusto päätti julkaisutoiminnan käynnistämiseksi koeluontoisena keväällä 2023. Päätöksessä tavoitteeksi asetettiin alkuun vähintään 3500 ennakkotilausta. Talouden varmistamiseksi 6000 tilaajan

määrä asetettiin pitkän ajan tavoitteeksi. Lehti julkaistaisiin digi-versiona ja vanhojen arkistojen katseluoikeus olisi sisällynyt tilaukseen.

Ensimmäinen Karjala-lehti ilmestyi 4.6.2023. Lehti jaettiin järjestölehti Karjalan Kunnain yhteydessä kaikille Liiton jäsenille. Koska osoitetiedot puuttuivat, ei lehteä voitu suoraan lähettää lehden vanhoille tilaajille. Jäsenyhteisöt tilasivat 5000 irtonumeroa eri tilaisuuksissa jaettavaksi. Jäsenseurojen ja säätiöiden puheenjohtajille lähetettiin informaatiokirje lehdestä ja sen tilaustavoitteesta. Elokuun puoliväliin mennessä lehteä oli tilattu noin 1600 kappaletta ja syyskuun loppuun noin 1800 tilausta. Tämä oli suuri pettymys. Karjala-lehden tulevaisuuteen ei ilmeisesti luotettu.

Liittohallitus päätti 17.8.2023 toisen näytynumeron tekemisestä, joka ilmestyi 29.9.2023. Uuden näytynumeron ansiosta tilaajamäärä kasvoi lokakuun aikana vain 350 tilaajalla. Lokakuun loppuun tilaajia oli yhteensä 2164. Lehden tueksi toteutettiin laaja markkinointipaketti Liiton ulkopuolisten tilaajien tavoittamiseksi.

Liittohallitus esitti 18.11.2023 liittovaltuustolle, että Liitto ei lähde julkaisemaan Karjala-lehteä säännöllisesti 12 kertaa vuodessa ilmestyvänä, 20-sivuisena tabloidina viitaten lehtityöryhmän

tekemään arvioon lehden toimintavasta ja kannattavuudesta. Karjala-lehden julkaisemisen kokeilu oli tarpeen perinteikkään lehden tulevaisuuden selvittämiseksi. Kahden näytynumeron perusteella arvioituna Liitto olisi joutunut merkittävästi tukemaan lehteä. Syinä ovat tuotanto- ja postikustannusten voimakas nousu, pieni tilaajamäärä ja pienilevikkisen lehden vaikeus saada ilmoituksia.

Liittohallitus näkee kuitenkin, että Karjala-lehden nimeä ja tunnusta hyödynnetään jatkossa Liiton julkaisutoiminnassa. Tämä tapahtuu luontevimmin järjestölehti Karjalan Kunnain ja Karjala-brändin yhteistyönä. Samassa yhteydessä tulisi selvittää pitäjälehtien kanssa tehtävä yhteistyö ja mahdollisuudet sähköisen viestinnän kehittämiseen. Selvityksessä on otettava huomioon Liiton toimiston henkilövoimavarat. Selvityksen toteuttamiseen haetaan erillistä hankerahoitusta.

Kiitos kaikille Karjala-lehden eteen tekemästänne työstä!

MARTTI TALJA

Liittohallituksen puheenjohtaja

Myynnissä SieMie-puodissa!

POLITIikka JA PIIRAKKATERAPIAA

Karjalan Liiton historiategos

36 €/kpl/jäsenhinta
(normaalihinta 40 €)

Kirja kertoo siirtokarjalaisten tarinan viimeisen 80 vuoden ajalta. Kirja on historiategos, joka tarjoaa tuoreita näkökulmia järjestön roolista heimon ”pelastajana”. Ilman liittoa tuskin karjalanpiirakat, kyykkä, kansantanssi tai kanteleen soitto olisivat niin tunnettuja kuin ne tänään Suomessa ovat. Kirjan on kirjoittanut OTT, historioitsija Katja Tikka.

Evakkotausta vaikutti Ahtisaareen sovittelijana

Teksti ja kuvat: Risto Uimonen

Viiipurissa 1937 syntynyt presidentti **Martti Ahtisaari** oli aito Karjalan evakko. Hän joutui pakenemaan pikku-poikana sotaa kahdesti: ensin talvisodan syytyessä 1939 ja uudelleen 1944.

Ahtisaarten uusi kotitalo valmistui Vuokselaan vain kuukautta ennen toista lähtöä, eikä sitä ollut ehditty vielä maalata. Sinne se jäi ovet lukittuina.

Ahtisaari ei ollut kotiseutuaan ikävöinyt Karjalan evakko vaan kosmopoliitti, jonka toimintakenttänä oli maailma. Hän kävi varhaislapsuutensa Karjalassa ensimmäisen kerran vasta vuonna 2000 päättyneen presidenttikautensa jälkeen.

Presidenttinä Ahtisaari ei halunnut vieraila Karjalassa. Se olisi voitu tulkitta hänestä vääryyden hyväksymiseksi. Hän ei tuntenut sinne enää mitään yhteyttääkään, Ahtisaari tunnusti 2009 kirjassa *Matkalla*.

Ahtisaaret asettuivat sodan jälkeen Kuopioon, josta muuttivat Ouluun 1952. Martti meni Oulun lyseoon ja valmistui kansakoulunopettajaksi 1959. Hän lähti 1960 töihin Pakistaniin. Siitä alkoi hänen uransa maailmankansalaisena. Ahtisaari asui eri puolilla maailmaa, mutta piti Oulua kotikaupunkinaan siksi, että hänen persoonansa ja identiteettinsä

Martti Ahtisaari perustamansa CMI-rauhavälittäjäjärjestön toimistossa vuonna 2009.

arvioitin vaikuttaneen osaltaan hänen voittoonsa Rkp:n **Elisabet Rehnistä** ensimmäisessä suorassa presidentinvaalissa.

Ahtisaari vastusti presidenttinä neuvotteluja Karjalan palauttamisesta. Hän katsoi olevansa sidottu Suomen viralliseen linjaan. Hän totesi myöhemmin, että Karjala on menetetty, ja sen palauttamisesta on turha haikailla. Hän ymmärsi silti karjalaisten tunteja ja kaipautta.

Presidentti **Boris Jeltsin** kehotti Moskovassa 1997 suomalaisia toimittajia lopettamaan jutut Karjalan palautuksesta. Ahtisaari kommentoi, ettei asia katoa Suomen mediasta Jeltsinin toiveiden mukaan niin kauan kuin karjalaisia on olemassa. Karjalaisten kesäjuhlassa Vaasassa Ahtisaari sanoi 1999, että ”avoin kansalaiskeskustelu aiheesta on oikeutemme ja velvollisuutemme”.

Nobelin rauhanpalkintojuhlassa Osllossa 2008 Ahtisaari nosti esiin evakkotaustansa kertomalla, että hänestä tuli satojentuhansien evakoiden kanssa pakolainen omassa maassaan suurvaltapoliitikan takia ja että hänen synnyinkaupunkinsa jäi osaksi Neuvostoliittoa.

Ahtisaari korosti usein, että evakkotausta auttoi häntä ymmärtämään pakolaisten asemaa. Karjalainen puheliisuus ja lämmin asenne kanssaihmissiin auttoivat myös häntä vaikeiden konfliktien sovittelussa. Presidentti **Sauli Niinistö** luonnehti muistosanoissaan Ahtisaarta ikuisiksi evakoksi. Ilmaisu on peräisin Ahtisaarelta itseltään.

Martti Ahtisaari palkittiin Nobelin rauhanpalkinnolla vuonna 2008 tunnustuksena hänen merkittävästä urastaan rauhanneuvottelijana ja elämäntyöstään rauhan ja sovittelun edistäjänä.

muodostuivat kahdeksana nuoruusvuotena siellä.

Ahtisaaresta tuli kansainvälinen nimi YK-tehtävissä vaikeiden konfliktien sovittelijana jo ennen nousuaan presidentiksi 1994. Hänen karjalainen taustansa oli jäänyt uutisvälityksessä pimentoon. Se tuli voimalla suomalaisen tietoon Ylen *Tuttu juttu Show'ssa* presidentinvaalien toisella kierroksella 1994, kun Ahtisaari huudahti hämmennyneenä: ”Voi peijjoona, miten karjalaispoika voi unohtaa, että tekee aivan erinomaista karjalanpaistia!”

Ahtisaari oli kehaisut tekevänä maukkaita lihappullia. **Eeva Ahtisaari** nimesi miehensä bravuuriksi karjalanpaistin. Sdp:n ehdokas esiintyi ohjelmassa leppoisana karjalaispoikana, ja sen

In Memoriam Raita Karpo

Äitini **Raita Karpo** menehtyi 11.10.2023 nopeasti edenneeseen haimasyöpään. Minulla oli onni saada olla hänen kanssaan loppuun asti.

Teksti: Maaria Karpo

– Mie oon nyt tosi hupa, sanoi äiti, kun saimme diagnoosin.

Olimme ensin kotona, missä veljeni ja minä hoidimme äitiä. Kolme viimeistä päivää vietimme saattohoidossa Suursuon sairaalassa. Sain oman sängyn äidin viereen.

Siinä, kun pidin äitiä kädestä kiinni, juttelin ja lauloin, oli myös aikaa ajatella sitä, mitä äiti oli minulle perinnöksi jättämässä. En tarkoita omaisuutta, vaan henkistä pääomaa, karjalaisuutta ja ylpeyttä omista juurista.

Kun äiti oli 3-vuotias, hänestä tuli soitaorpo. Ukkinen **Risto Marila** (kotoisin Valkjärveltä) kaatui syntymäpäivänään, kuukautta ennen rauhaa.

Äitini laulu-ura alkoi jo silloin. Junassa oli rintamalta saapuvia, väsyneitä sotilaita, jotka olivat ihmetelleet pientä tyttöä, joka veisasi virttä *Rauhan saivat pyhät Herran*. ”Mikäköhän tuostakii lapsest tulloo”, oli yksi heistä ihmetellyt.

Äiti naurooi aina, että: ”Miust tulikii sit mie”.

Karjalaisuus on ollut aina elämäsämme vahvasti läsnä. Haastoimme kotona ja usein ihmisiä ihmetyttikin, kun minäkin, Nurmijärvellä syntynyt, puhuin sujuvaa murretta. Kansallispuvut siirtyivät serkultani minulle. Pukuja käytettiin joka juhlassa.

Laulut, joita äiti esitti, tulivat tutuiksi. Ihmettelin pienenä, miksi äidin konserteissa ihmiset itkivät. Vanhemmiten selvisi sekin, että eivät siksi, että musiikki olisi ollut niin kamalaa.

Äitini äiti **Amanda Marila** os. Tuokko oli kotoisin Metsäpirtin Koselasta. Äiti kävi Metsäpirtissä monta kertaa. Viimeisinä aikoina äiti puhui usein Karjalasta. Hän kertoi ikävöivänsä sinne, vaikka ei siellä koskaan ollut asunutkaan.

Minäkin siellä Laatokan rannalla tunsin vahvasti, missä juureni ovat.

Rakas äitini, Raita Karpo.

Kun menin lapsuudenkotiini Klaukkalaan, keittiön ikkunalla tai portaila oli aina tuikku. Minua odotettiin. Sisällä oli joku, joka välitti ja rakasti. Äiti huolehti viimeiseen viikkoonsa asti meistä lapsistaan. Hän varmisti, että minulla on varmasti lämmin talvitakki ja että veljeni on varmasti nukkunut kunnolla.

Äiti oli vieraanvarainen emäntä. Karjalaiseen tapaan kylään ei myöskään koskaan menty ilman tuliaisia. Rotinoilla kävimme tarvittaessa ja rinkelit olivat mukana.

Maaria ja Raita Karpo lähdyssä Karjalaisille kesäjuhille vuonna 2015.

Lippusalossa meillä liehuu punamusta viiri. Sitä kutsutaan emännänviiriksi.

Välittäminen, lämpö ja rakkaus, ne ovat päällimmäisenä, kun äitiä muistelen.

Äidistäni Raita Karposta tuli kuusi vuotta sitten isoäiti. Hän mietti, minkä nimityksen valitsisi itselleen. Ämmä voitti. Pohdimme asiaa ja totesimme, että sana ei suuressa osassa Suomea tarkoittanutkaan vanhaa ja viisasta naista. Äidistä tuli mummo-ämmä, joka lyheni sanaan mämmä. Mämmä rakasti kahta pientä prinsessaansa ja nautti suunnattomasti seurattessaan näiden elämää.

Äiti hyväksyttiin Sibeliuksen Akatemiaan ja Ateneumiin. Musiikki voitti, mutta välillä saimme nauttia myös akvarelleista ja muotokuvista. Meitä kannustettiin aina harrastuksissa, kuljetettiin soittotunneille ja kuoroon. Kävimme myös konserteissa ja oopperassa. Musiikki oli aina läsnä.

Äiti rakasti Lappia, Saimaata ja Karjalaa. Esiintymisasu vaihtui lennossa vaatteisiin, joissa pystyi liikkumaan luonnossa, soutamaan venettä tai kiipeämään katolle ränninpuhdistusta varten. Äiti jätti perinnöksi kiinnostuksen kasveihin ja eläimiin. Hän opetti havainnoimaan ympäristöä ja huomamaan niin haukat kuin kukatkin.

Kun viimeisen kerran puhuin äitini kanssa, sanoin hänelle kuinka rakas hän on. Äiti ei jaksanut avata silmiään, mutta huulet muodostivat sanat: ”Niin siekii”.

Karjalaisuus ja siirtokarjalaisuus evakkojen lasten elämässä

Jo lapsena aistin Karjalan. Äitini syntyi rajantakaisessa Karjalassa Salmin Kirkkojoella 1919. Jos äitini ei olisi ollut Karjalan evakko, en olisi pohtinut, mitä on olla evakon lapsi. En olisi miettinyt miksi kaipasin sadunhoitoiseen Karjalaan, jonne ei koskaan pääsisi.

Elin lapsuuttani savolaisen valtakulttuurin ympäröimänä, mutta karjalaisuus veti minua salaperäisesti puoleensa, vaikka karjalaisuudesta ei paljon puhuttu. Ehkä siitä ei ollut sopivaa puhua. Veljeni ja toinen siskoni ovatkin kertoneet, että he ovat täysin savolaisia. Karjalaisuus kuului ikään kuin vain äidilleni ja hänen karjalaisille sukulaisilleen.

Ihanko totta, että evakkojen lapsia voisi tutkia

Oli muistaakseni marraskuuta vuonna 2009, kun **Eeva Riutamaa** otti yhteyttä. Hän oli aloittanut jatko-opinnot Turun yliopistossa ja kaipasi opiskelutoveria. Hän tutki evakkolapsia eli lapsena evakkotielle joutuneita. Kun pohdimme, mitä voisimme tutkia, Eeva mainitsi yhtenä vaihtoehtona evakkojen jälkipolvet. Hän kertoi, että tutustuessaan Evakkolapset ry:n toimintaan, hän oli oivaltanut, että evakkojen lapsille saattoi siirtyä vanhemmalta paitsi karjalaista kulttuuria myös tunnejätkiä evakkojen traumaattisista kokemuksista. Tämän kuultuani tiesin heti, että jos jotakin tutkisin, niin tutkisin evakkojen lapsia. Ajattelin, että tutkiessani muiden kokemuksia oppisin tuntemaan myös itseäni.

Dialogiset ja kerronnalliset keskustelut

Rakastan kertomuksia. Ajattelen elämäni erilaisina kertomuksina. Innostuneena kuuntelin, millaisia kertomuksia evakkojen lapset kertoivat elämästään evakon lapsena: miten he tulkitsivat karjalaisuuttaan, miten he ylläpitävät karjalaista kulttuuria tai miten evakkojen traumaattiset koke-

Hellä Neuvonen-Seppänen

mukset ilmenevät heidän kertomuksissaan. Kerronnallisissa ja dialogisissa haastatteluissa pohdin yhdessä muiden evakkojen lasten kanssa karjalaisuutta ja evakkouden jälkeä. Toisaalta olin tutkija, joka tarvittaessa ohjasi keskustelua ja myöhemmin tulkitsi yhdessä luotuja kertomuksia ja omakohtaisia kokemuksia tutkijan roolista käsin.

Haastattelin viittä evakkoa, 18 evakon lasta ja 6 evakkojen lastenlasta. Vaikka tutkimuksen pääasiallisena kohteena olivat sodan 1944 jälkeen syntyneet evakkojen lapset, pidin tarpeellisena antaa ääni myös evakkovanhemmille. Nämä evakkovanhemmat olivat sotaa paetessaan lapsia tai nuoria aikuisia. Haastattelin evakkojen lapsia, joilla oli juuret eri puolilla menetettyä Karjalaa ja joilla oli erilainen koulutustausta. Lisäksi haastattelin sukulaisiani, olihan tutkimus osittain autoetnografinen. Autoetnografisen tutkimusotteen mukaan omat kokemukset eivät edusta pelkästään kertojaa, vaan laajemmin yhteiskuntaa ja muita kohderyhmään kuuluvia.

Karjalainen kulttuuri

Karjalaisen kulttuurin näkymiseen evakkojen lapsilla vaikutti se, miten karjalaisuutta oli ylläpidetty lapsuudenkodissa. Yleisesti ottaen haastattelemieni lasten elämässä karjalainen kulttuuri

ei paljontaan näkynyt. Karjalaisista ruoista he mainitsivat karjalanpiirakat, uuniruokat, kasvien runsaan käytön ja karjalanpaistin. He puhuivat karjalaisen käsityötaidosta, kansallispuvuista, iloisista väreistä ja jonkin verran myös perinnetavoista, karjalan murteesta tai karjalan kielestä ja karjalasta kertovista lauluista. Lähes kaikki haastateltavat korostivat karjalaisen yhteisöllisyyttä ja vieraanvaraisuutta, joka oli siirtynyt heille evakkovanhemmalta.

Herkät, elämänmyönteiset ja luovat lapset

Evakkojen lapset kuvailivat karjalaisuutta myönteisesti. Lapset kertoivat olevansa iloisia, puheliaita, suvaitsevaisia, auttamishaluisia, elämänmyönteisiä ja herkkiä, joita piirteitä he tulkitsivat karjalaisuudeksi. Herkkä lapsi itkee ja nauraa, suree ja iloitsee. Jotkut lapset kertoivat pahoittavansa mielensä melko pienistä asioista.

Lapset kertoivat vanhemmalta periytyneestä laulamisen lahjasta tai taidosta kertoa tarinoita. Lisäksi lapset kuvasivat karjalaisen luovuutta uusien asioiden aloittamisena, ideoiden kehittämisenä ja niiden eteenpäin viemisenä. Luovuus edellyttää lasten mukaan rohkeutta ja kykyä heittäytyä täysillä siihen, mitä tekee. Luovuus on myös uteliaisuutta, tarvetta asettaa itselle haasteita ja selviytyä niistä. Toisinaan luovuus nousee elämän ristiriidoista – vaikkapa evakkouden jälkien siirtymisestä lapsille.

Trauman jäljet

Tutkimusta kirjoittaessani mielessäni oli **Martti Siiralan** (1983) käsitys siitä, että traumaattiset kokemukset voivat siirtyä sukupolvelta toiselle. Lisäksi vakuutuin **Kate McLeanin** (2016) kehittämisen narratiivisesta ekologiasta, jonka mukaan perheen tarina siirtyy osaksi lapsen tarinaa.

Sota ja kodin jättäminen sekä identiteettikriisi uudella asuinalueella jätti jälkensä evakkoihin. Jäljet näkyvät myös

Neuvosen perhe noin vuonna 1957: isä Toivo, äiti Aleksandra sylissään Hellä ja vierellään tytär Helena. Etualalla lapset Vesa ja Hellevi. Juha syntyi 1958. Kuva on otettu Mikkelin maalaiskunnassa.

jälkipolvissa. Lapsille jäi hyväksymisen vajetta. Lapset oppivat evakkovanhemmaltaan, että olemalla ahkeria ja mieliksi muille he tulisivat hyväksytyiksi. Samankaltaisia riittämättömyyden tunteita on ollut myös evakkovanhemmilla. Evakkojen lapset kertoivat vaikeudesta kieltäytyä, jos heiltä pyydettiin jotakin.

Monet haastattelemani lapset kuvailivat juurettomuudentunnetta, joka oli siirtynyt heille heidän evakkovanhemmaltaan. Tunne saattoi siirtyä myös alitajuisesti siten, että lapsi ei ollut tunnistanut, miksi hänellä oli ikävä muualle.

Vanhempi ei välttämättä purkanut sanoiksi suruaan ja ikäväänsä, mutta lapset huomasivat sen ja imivät sen itseensä. Kannamme evakkovanhemmamme surua.

”Ja se pitää miussakii sellanen, että mie en kestä olla kotona hirveen pitkään. Miun pittää päästä johonkin päin. Olla menemässä aina, että miun matkalauku yleensä onkin siinä ovensuussa, enkä minä koskaan kerkee tyhjentää sitä”. (Markku)

Kunniakirjoja elokuvantekijöille

Karjalan Liitto palkitsi kunniakirjoilla kaksi tänä vuonna ilmestynyttä elokuvaa. Toinen niistä oli Sortavala-seuran tuottama Kulttuuritaivaan täynnä – muistoja Sortavalasta -haastatteludokumentti. Dokumentin on käsikirjoittanut ja ohjannut Sortavala-seuran puheenjohtaja **Marja Lampi** ja se on toteutettu yhteistyössä Metropolia ammattikorkeakoulun elokuva- ja televisioalan opiskelijoiden kanssa. Elokuva käynnisti Helsingissä toimivan Sortavala-seuran 70-vuotisjuhlavuoden.

Toinen palkittu elokuva oli Kivennapa-Säätiön 70-vuotisjuhladokumentti, jonka nimenä on Sydämen arkeologiaa – kyl myös selvittää.

Karjalan Liitossa on perinteisesti palkittu Karjalaa ja karjalaisuutta esiin tuovia kirjoja. Palkitseminen haluttiin laajentaa myös elokuvaan, jotka tuovat aihetta esille. Jatkossa elokuville ja videoille pyritään saamaan oma kilpailusarja.

Näkymä Sortavalaan. Etualalla Sortavalan tyttökoulu ja Sortavalan lyseo sekä Sortavala evankelisluterilainen kirkko. Taustalla näkyy kaupungin kreikkalaiskatolinen (ortodoksinen) kirkko. Kuva 1930-luvun jälkipuoli, Sortavala-seura ry, Kari Nissisen kokoelma.

Trauman jäljet näyttäytyivät lasten elämässä myös myönteisinä kokemuksina. Evakon lapsi selviytyy ja menestyy yritteliäisyytensä, uteliaisuutensa ja toiveikkautensa avulla – aivan kuten hänen evakkovanhempansakin selviytyi.

Evakkojen lasten sisäiset tarinat

Tutkin ns. sisäisten tarinoiden avulla millainen suhde evakkojen lapsilla on Karjalaan ja karjalaisuuteen. Tulkitsin aineistosta viisi erilaista evakkojen lasten sisäistä tarinaa eli viisi erilaista pääjuonta tai tapaa suhtautua menetettyyn Karjalaan ja jäljellä olevaan karjalaiseen kulttuuriin ja siirtokarjalaiseen identiteettiin. Nämä ovat Olen karjalainen, Kotini on Karjalassa, Kannan karjalaista kulttuuriperimää, Etsin kunnes löydän Karjalan ja Karjala ei kuulu minulle. Sisäiset tarinat kertovat, että vaikka meillä evakkojen lapsilla on yhteinen tarina, niin jokainen tulkitsee omaa suhdettaan karjalaisuuteen ja evakkouden jälkeä yksilöllisesti.

Teksti:

HELLÄ NEUVONEN-SEPPÄNEN

Yhteiskuntatieteiden tohtori, pääaine sosiaalipsykologia
Väitöskirja 2020: Menetetyn Karjalan valot ja varjot: Siirtokarjalaisuus evakon lapsen elämässä ja muistoissa
Kirja 2023: Evakkojen perilliset: Keitä me olemme, minne me kuulumme

Kaikille avoin karjalainen iltapäivä Jyväskylässä

Panelistit: Taimo Tokkari (vas.), Pauliina Ylitalo, Martti Talja, Mikko Porvali ja Katja Tikka.

Sepänkeskuksen Reaktori-sali täyttyi kokonaan. Paikalla oli noin 130 osallistujaa.

Teksti: Minna Anttonen ja Martti Talja
Kuvat: Jouni Reinikainen

Karjalan Liiton piirikierros veti Reaktori-salin täyteen Sepänkeskuksessa Jyväskylässä lokakuun lopussa. Noin 130 osallistujaa kokoontui keskustelemaan aiheesta: ”Nykypäivän karjalaisuus ja Karjalan Liiton uusi historiategiä”.

Paneelia keskustelutti Karjalan Liiton puheenjohtaja **Martti Talja**. Osallistujista kirjailija, oikeustieteen maisteri **Mikko Porvali** toi esiin, että jokainen määrittelee itse oman karjalaisuutensa. Liiton historiategiä kirjoittaja, OTT **Katja Tikka** nimesi siirtokarjalaisuuden selviytymistarinaksi. Keskisuomalaisen toimittaja, väitöskirjatutkija **Pauliina Ylitalo** totesi, että karjalaiset muodostavat yhteisön, joka on olemassa sen jäsenille. Rehtori emeritus ja Keski-Suomen piirin varapuheenjohtaja **Taimo Tokkari** toi esiin karjalaisen seuralaisuuden ja puheliaisuuden sekä tavat.

Karjalan Liiton merkitys siirtokarjalaisten sopeutumisessa on ollut ratkaisevaa edunvalvonnan, mutta myös

yksilöiden ja yhteisöjen sosiaalisen ja kulttuurillisen elämän osalta. Tässä karjalaiset urheiluseurat ja asutuspaikkakuntien nuorisoseurat olivat tärkeässä roolissa. Karjalaiset eivät jääneet vain omiin yhteisöihinsä, vaan heillä oli keino päästä mukaan aktiivisina toimijoina asutuspaikkakuntien elämään.

Evakkojen asuttamisen onnistuminen oli suomalainen huippusuoritus. Kun entiset naapurit pyrittiin asuttamaan lähelle toisiaan, tämä loi pohjan sopeutumiselle, henkiselle selviytymiselle ja konkreettisen vastavuoroisen avun antamiselle.

Paneelissa keskusteltiin myös epäoikeudenmukaisuuksista ja syrjinnästä, joita karjalaiset kokivat.

Hienon selviytymistarinan rinnalla voidaan nyt jo tuoda esiin myös vaikeampia kokemuksia ja aihepiirin tiimoilta onkin herännyt myös tutkimuksellista kiinnostusta.

Miten karjalaisuus säilytetään?

Ihmiset tarvitsevat juuret ja sen vuoksi karjalaisuuden säilymisestä ei tarvitse olla huolissaan.

Karjalaiset olivat ensimmäisiä sukukirjojen kirjoittajia. Varsinaista kansanperinnettä ja entistä elämäntapaa on kirjattu muistiin varsinkin pitäjä- ja sukuseurojen toimesta. Elävä ja muuttuva perinne säilyy, kun sitä vaalitaan. Tältä osin Karjalan Liitto on onnistunut omassa tehtävässään, karjalainen heimokulttuuri elää ja voi hyvin.

Paneeli kannatti lämpimästi evakkojen omaa liputuspäivää.

Piirikierrokset jatkuvat keväällä

Piirikierrokset alkoivat Karjalaisseurojen Kuopion piiristä ja Etelä-Savon piiristä Lappeenrannassa lokakuun alussa.

Karjalan Liiton puheenjohtaja **Martti Talja** ja toiminnanjohtaja **Minna Anttonen** pyrkivät tapaamaan kaikki piirit, yhdessä tai erikseen, viimeistään ensi keväätalven aikana piirien esittämien kutsujen mukaisella aikataululla.

Karjalan Liittoon kuuluu 14 piiriä sekä Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto, Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto ja Pääkaupunkiseudun Karjalaisyhteisöry, PÄÄSKY.

Pähkinäsaaren rauhasta 700 vuotta

Pähkinäsaaren rauhan raja tilannekatsauksena vai maata jakavana ilmiönä

Pähkinäsaaren rauhan raja on kiinnostanut historian tutkijoita vuosikymmenet. Arkeologian professori Mika Lavento pohtii rajaa arkeologisen tutkimuksen esiintuomassa valossa.

Pähkinäsaaren rauhan vuoden 1323 raja sovittiin ulkovaltojen kesken. Vaikka itse rajaa on vaikea havaita, se on tunnusluku ensimmäiseksi hiljaiset alueet toisistaan erottavaksi viralliseksi sopimukseksi. Tässä kommentissa kiinnitetäänkin huomiota siihen, kuinka sitä voidaan hahmottaa käytännöllisistä näkökulmista.

Tarkastelen rajan olemassaoloa ottamalla huomioon niitä tietoja, joista menneisyyden esineet muistuttavat ja mitä ihmisen jälkeensä jättäneet kohteet osoittavat. Näkökulmia laajentavat useat eri tieteet, joiden kiinnostukseen kuuluu ihmisen ja hänen menneisyytensä tutkimus. Alkaako raja näkyä keskiajalla vai heijastuuko se jotenkin jo varhaisemmissa kulttuureissa? Koetan siis miettiä, kuinka kauas menneisyyteen tällaiset piirteet saattavat erottua hahmottuen eroina; mistä tällaisissa eroissa saattaa olla kysymys?

Arkeologinen tieto keskiajan rajan heijastajana

Arkeologisen aineiston piirteet, sijainti ja ajoitus osoittavat, kuinka vaihtelevasti eroja nähdään ihmisen toiminnassa tuhansien vuosien aikana. Itämeren koillisosassa on toisaalta yllättävää, kuinka niukkaa asutus oli keskiajalla, aikana johon Pähkinäsaaren rauhan ra-

Vuonna 1323 solmitun Pähkinäsaaren rauhan rajan muistomerkki Kruunusillan kupeessa Suonenjoella. Kuva: Suonenjoen kaupunki.

jaa haluttiin asettaa. Asukkaat asuivat muualla, vaikka liikkuivat viljelys- ja pyyntiretkillä myös täällä. Väestö oli liikkuvaa ja vakiintui varsinaisesti aluksi rannikolle, missä maanviljely toimi vuoroviljelynä. Eteläisen Päijänteen ja Saimaankin pohjoispuolella eli pieniä liikkuvia ryhmiä erityisesti rajoista varsinaisesti piittaamatta.

Myös arkeologiassa on nähtävissä ero rannikon ja sisämaan välillä jo neoliittiselta kaudelta saakka. Se on eräänlainen raja, joka on siirtynyt ja muuttanut muotoaan tultaessa menneisyyden eri vaiheisiin. Näemme sen hautarakenteiden, asuinpaikkojen sekä esinetypologian kautta. Myöhäisimmillään sitä osoittavat linnavuoret sekä niihin rinnastettavat puolustusrakennelmat. Muinaisjäännösten tarkempi

tarkastelu osoittaa niiden tarkoituksen ja antaa tietoa niiden alkuperästä, kuten myös siitä, mihin tarpeeseen ne ovat saattaneet syntyä.

Tämän tyyppistä rajaa ovat korostaneet erityisesti geenitutkijat, jotka pystyvät havaitsemaan yksityisissä ihmisissä eroja lähtien varhaismetallikaudelta jo pohjoisissa ryhmissä. Yhdistettynä tietoon kulttuurien eroista huomaamme yksilöiden migraatiota, mutta myös suppeankin väestön paikallista luonnetta. Näihin syihin tukeutuen on esitetty hypoteesi Suomen varhaisesta kahtiajaosta jo ennen maamme syntymistään.

MIKA LAVENTO
arkeologian professori
Helsingin Yliopisto

Luovutetun Karjalan arkkitehtuuri, osa II:

Kannaksen rannikkoseudun huvilat

Sotilaslääkäri Aleksandr Kurenkovin rakennuttama huvila Kellomäessä. Neuvostoaikana huvila oli säveltäjä Dmitri Shostakovitshin huvilana ja sitten lastentarhana. Päiväkotitoiminta jatkuu. Kuva Netta Böök 2019.

Kukapa voisi unohtaa Pohjolan Riviera, Kannaksen kesäparatiisia, Terijoen hiekkoja ja huviloita, vaikka olisi vain kuullut niistä. Niitä muistellaan niin Suomessa kuin Venäjällä, toki hieman eri näkökulmista. Suuriruhtinaskunnan ajalla siellä viettivät kesä muiden muassa taidemaalari **Ilja Repin** ja kirjailija **Maksim Gorki**, itsenäisen Suomen aikana 1917–1939 esimerkiksi **Tito Colliander**, **Edith Södergran**, **Olavi Paavolainen** ja näyttelijäpariskunta **Jurkka**. Talvi- ja jatkosodan seurausena seudusta tuli Leningradin virkistys- ja kylpyläaluetta, mihin rautatie ja huvilat loivatkin luontevat edellytykset. Terijoelle syntyi jopa eräänlainen taiteilijoiden ja intellektuellien reser-

vaatti, kun **Stalin** lahjoitti Terijoen Kellomäestä ”ikuisiksi ajoiksi” tontin ja huvilan maan joukolle tiedeakatemian ansioituneita akateemikkoja.

Historian oikkujen vuoksi monien Terijoen seudun huviloiden suunnittelija ja omistushistoria ovat kuitenkin olleet hämärän peitossa Neuvostoliiton hajoamiseen asti ja selvinneet vasta 2000-luvulla ennen kaikkea arkkitehtuurihistorioitsija **Svetlana Levoshkon** ja Staryje datshi -tutkimusryhmän ponnistelujen tuloksena. Suunnittelijoita on tunnistettu yli 60, joista vain muutama voi sanoa suomalaisiksi. Näitä olivat Suomessa syntynyt saksalaistaustainen **Frithiof Mieritz** ja Viipurissa toiminut **Allan Schulman**. Ylivoimainen enemmistö huviloista oli-

venäläisten tai Venäjälle asettuneiden arkkitehtien ja taiteilijoiden käsialaa. Venäläisten suunnittelijoiden suosiminen lienee johtunut ennen kaikkea siitä, että valtaosa rakennuttajista ja kesäasukkaista oli venäläisiä. Varmaankin venäläiset arkkitehdit myös ymmärsivät paremmin venäläistä asiakasta, niin kielen kuin tyylillisten tavoitteiden puolesta. Koska Kannas kuitenkin oli osa Suomen suuriruhtinaskuntaa, suomalaiset arkkitehdit vastasivat lähes kaikkien julkisten rakennusten, kuten rautatieasemien suunnittelusta.

Varakkaan kansanosan elämäntyyliin kuului 1800-luvun lopun kesähuvilakulttuuri, joka nousi kukoistukseen, kun säätyläisten ja kartanonherrojen lisäksi vaurastuneet porvarit ryhtyivät

viettämään kesä maalla. Niin yksityiset kuin grynderit rakennuttivat kaupunkien hälyn ulottumattomiin mutta mielellään rautatien varteen mielikuvituksekkaita kesähuviloita, joissa vietettiin joko vuokralla tai omistajina koko lyhyt pohjoinen kesä. Sauna ei kuulunut vielä tässä vaiheessa sivistyneeseen huvilakulttuuriin, mutta rantaelämä ja jopa uiminen kuuluivat, samoin seuraelämä ravintoloissa, kasinolla ja kylpylöissä. Huviloilta voitiin myös käydä jopa päivittäin töissä kaupungissa.

Kannaksen seudulla erityisen tiheitä huvilakeskittymiä kasvoi Terijoelle, Kellomäkeen (Komarovoon) ja Kuokkalaan (Repinoon). Ensimmäisen maailmansodan alkuun mennessä seudulla oli jo yli 4000 huvilaa, kun koko Kannaksella niitä on laskettu olleen noin 10 000.

Aikakauden huvila-arkkitehtuurista

Vaikka lähes kaikki Kannaksen tuhannet huvilat olivat venäläisten rakennuttamia, ne eivät teknisesti oikeastaan poikenneet saman aikakauden huviloista esimerkiksi Turun Ruissalossa ja Helsingin Linnunlaulussa ja Meilahdessa. Rakennustekniikka ja materiaalit olivat samat, ja huvilarakentamista edisti teollistuminen, joka toi rakennustarpeita entistä tehokkaammin rakentajien ulottuville. Puuta kuljetettiin suuriruhtinaskunnan metsistä pitkiäkin matkojen takaa, sahat suolsivat konehöylättyä paneelia, puusepäntehtaat koristeita, tehtaat nauvoja, ikkunalasia – myös vä-

Tyypillinen esimerkki Terijoen koristeellisesta puuarkkitehtuurista oli Paul Marceroun huvila. Keisarillisen arkkitehtiliiton ranskalaisyyntyinen rahastonhoitaja hoiti huvilallaan upeaa kukkatarhaa. Vallankumouksen jälkeen huvilassa asui Marceroun tytär miehensä kanssa. Neuvostoliitossa huvilasta tuli osa lepokoti Bolševikia. Huvila ei ole säilynyt. Kuva-arkisto. Lappeenrannan museot.

rillistä –, kattopeltiä ja -huopaa, kaakeliuuneja ja pellavaöljymaalia, joka voitiin sävyttää siniseksi, vihreäksi, punaiseksi, keltaiseksi, roosaksi... Huviloiden suunnittelussa vallitsi suurempi taiteellinen vapaus kuin kaupunkitaloissa, ja niihin tehtiin usein epäsymmetrinen pohjakaava, johon kuului vierashuoneita ja lasiverantoja, erkkereitä, torneja, näköalatorneja ja terasseja. Lopputulos kuorrutettiin puuleikkausornamentilla. Arkkitehtoninen lopputulos

riippui arkkitehdista ja rakennuttajasta sekä tämän toiveista ja varallisuudesta.

Siksi ei ole ihme, että suuriruhtinaskunnan fantastisimmat huvilat nousivat nimenomaan Kannakselle, Pietarin, rautatien ja upean hiekkarannan kolmiyhteyteen. Pietari oli kansainvälinen metropoli, jossa riitti rahaa mahtipontiseen rakentamiseen.

Huviloita varakkaiden pietarilaisten makuun

Yleistäen voi sanoa, että suomalainen huvila-arkkitehtuuri oli pelkistetympää ja vähemmän koristeltua kuin venäläinen, kun taas keisarikunnan loisteliaisiin palatseihin ja interiööreihin tottuneet venäläiset arvostivat runsaampaa koristelua. Huviloissa sekoittuivat kiehtovasti monet tyyli- ja kulttuuriset vaikutukset: länsieurooppalainen historismi, jugend, suomalainen kansallisromantiikka ja karelianismi sekä muinaisvenäläiset ja Venäjän kansallisromanttiset aiheet, muodot ja koristeet. Arkkitehdit ammensivat siis inspiraatiota ”pohjoisen maista”, Suomesta, Ruotsista, Karjalasta ja Venäjän Pohjola- ta omine kansallisine rakennusperinteineen. Viimeksi mainittuihin kuului mm. paljas hirsirunko. Arkkitehtuurihistorioitsija Svetlana Levoshko onkin osoittanut, että Kannaksen huvilat olivat koko

Suomalaiset arkkitehtipiskelijat mittasivat vuonna 2000 Terijoen seudun huviloita, kuten Sandinien huvilan nykyisellä Leitenantov-kadulla Komarovossa. Neuvostoaikana se oli lastentarhana. Mittauspiirustus: Katarina Ockenström / Aalto-yliopiston arkisto

Venäjän mittakaavassa arkkitehtuuriltaan ainutlaatuisia.

Sijainnin merkitys ilmeni esimerkiksi siten, että jos Kannakselle suunniteltujen huviloiden piirustukset julkaistiin esimerkiksi piirustuskokoelmassa, niihin kirjoitettiin usein "Huvila Suomessa", ja omistajat antoivat huviloilleen suomalaisia nimiä. Yleisesti alueen ymmärrettiin olevan Suomea, vaikkakin osana Venäjän keisarikuntaa, ja siksi monet arkkitehdit näyttävät etsineen inspiraatiota Kannaksen omasta "paikan hengestä".

Arkkitehtuuriltaan legendaarisin ja loisteliain oli Harppulinnana tunnettu Villa Arfa, jonka arkkitehti **Gavriil Baranovski** suunnitteli itselleen. Huvila tuhoutui toisen maailmansodan sota-toimissa, mutta jo sitä ennen huviloita oli hävinnyt tuhansittain - Venäjän valtakumouksen ja Suomen itsenäistymisen seurauksena.

Suomalaisen Puutalo Oy:n 1946 esivalmistama huvila Kellomäen "akateemisessa kylässä". Monet huviloista ovat yhä akateemikkojen jälkeläisten käytössä ja hoivossa. Kuva Netta Böök 2022

Miten huviloiden on käynyt?

Kun Suomi itsenäistyi vuonna 1917 ja Tarton rauhansopimuksessa 1920 Terijoki jäi Suomen puolelle, venäläinen huvilakulttuuri Kannaksella loppui. Vaikka huviloihin jäi asumaan joitain venäläisiä perheitä, jotka eivät halunneet vallankumouksen jälkeiselle Venäjälle, tuhansia huviloita jäi asumattomiksi ja isännättömiksi. Ulkomaalaisten Suomessa olevasta, hoidotta jätetystä omaisuudesta 6.9.1922 säädetyin lain mukaan huvilat siirtyivät Suomen valtion hallintaan. Tuhansia huviloita myytiin ja toimitettiin ympäri Suomea, ja myös satakunta Venäjälle jäänyttä huvilanomistajaa onnistui myymään huvilansa.

Huviloiden kultakausi oli silti auttamatta ohi. Suomalaiset käyttivät vain osaa huviloista, ja valvontaa vaille jääneet autiotatolot joutuivat ilkeiden uhreiksi. Niinpä 1930-luvun lopulla lähes kolmasosa jäljellä olleista asuinrakennuksista oli asuinkeuhkotomia ja kelpasi lähinnä polttopuiksi, ja toinen kolmasosa olisi pitänyt joko korjata perusteellisesti tai purkaa rakennusmateriaaleiksi.

Uusia käyttäjiä huviloille löytyi, kun Suomi talvi- ja jatkosodan jälkeen luovutti alueen Neuvostoliitolle. Leningradin kaupunginhallinto päätti hyödyntää huviloita teollisuuslaitosten työntekijöiden ja ammattiliittojen lepokoteina ja parantoloina sekä lasten kesäsiirtoloina ja pioneerien kesäleireinä. Näin "kapi-

talistien" huvilat jaettiin sosialistisen ideologian mukaisesti tasa-arvoisesti kaikille. Käyttäminen turvasi samalla monen huvilan säilymisen.

Sitä vastoin kohtalokkaaksi koituivat Neuvostoliiton hajoaminen ja ankara talouskriisi, joiden seurauksena rakennukset jäivät taas heitteille. Selvää ei ollut edes se, kenelle huvilat nyt kuuluivat. Kannaksen huviloista onkin nykypäivään säilynyt vain murto-osa, monet niin huonossa kunnossa, ettei kunnostamisesta kiinnostunutta ostajaa tahdo löytyä. Poikkeuksia sentään on, esimerkiksi kunnostettu Juhnevitšin huvila Komarovossa sekä Terijoella sijaitseva Müserin huvila, jonka uusi omistaja aikoo tietyvästi restauroida.

Mutta sitten on se kuriositeetti, Stalinin lahja tiedeakatemian akateemikoille. Kellomäkeen 1946-1947 pystytetyt huvilat suunniteltiin - yhteistyössä venäläisten kanssa - ja esivalmistettiin Suomessa Puutalo Oy:ssä, joka toimitti Neuvostoliittoon koottavia suomalaisia puutaloja sekä sotakorvauksena että kauppatavarana. Akateemikoille huvilat olivat arvokas joskin myös ristiriitainen lahja aikana, jota yhä leimasivat "kansanvihollisten" vainot. Näissä huviloissa

Kellomäen mäntykankaalla saattoi silti ehkä rentoutua ja syventyä luovaan työhön kaupunkioloja paremmin.

Voisi sanoa, että niissä jatkuu vuonna 1917 katkennut pietarilainen huvilakulttuuri.

NETTA BÖÖK

arkkitehti, joka väittelee 1.12.2023 Aalto-yliopistossa entisen Kurkijoen kirkonkylän neuvostoaikaisesta muutoksesta

Tuoretta tutkimusta:

The Look of Leisure. Historic Seaside Villas of the Northern Baltic. Toim. Laura Berger, julkaisijat ICOMOSin Suomen osasto ja Rakennustaiteen seura, Helsinki 2021.

Terijoen ja Kannaksen huvilat toisen maailmansodan jälkeen. Toim. Netta Böök. ICOMOSin Suomen osaston verkkojulkaisu, Helsinki, 2023. Saatavilla osoitteessa <https://icomos.fi/julkaisut/>

Valokeilassa karjalaisjuurinen rap-artisti Amare Kuukka

Rap-muusikko Yeboyah eli Amare Kuukka, 27, toi karjalaiset juurensa suuren yleisön tietoisuuteen tanssiessaan yhdessä tanssinopettaja Valtteri Palinin kanssa Karjalan Kunnalla -valssin tämän syksyn Tanssii tähtien kanssa -kisassa. Tanssi oli omistettu hänen edesmenneen äitinsä, taiteilija Raakel Kuukan muistolle.

Haastattelu: Sofia Flygare

Kerro hieman itsestäsi!

Taitelijanimeni on Yeboyah. Oikea nimeni on Amare Aili Kuukka. Asun Helsingissä. Perheeseeni kuuluvat sisarukset ja Yada-koira. Ystävät ovat minulle hyvin tärkeitä.

Millaiset karjalaiset juuret sinulla on?

Äitini suku tulee Karjalan Jämskestä. Isovanhempani olivat Karjalan evakkoja ja päätyivät rakentamaan uuden kotinsa Anjalaan.

Mitä karjalaisuus merkitsee sinulle?

Koen, että aivan kuten puillakin, myös meidän juurillamme on suuri merkitys. Karjalaisuus on ollut läsnä kasvatuksessani ja se on osa identiteettiäni.

Miten karjalaisuus näkyy elämässäsi?

Karjalaisuus sitoo minut tiettyyn historiaan ja ihmisryhmään. Jokapäiväisessä arjessa karjalaisuus näkyy omassa persoonallisuudeni piirteissäni, kuten siinä että olen hyvin sosiaalinen ja siinä, miten tärkeänä koen yhteytemme luontoon. Toisaalta karjalaisuus on ollut hyvin läsnä oman sukuni puheissa ja äitini taiteessa.

Millaisista asioista koet identiteettin rakentuvan?

Koen identiteettini, eli sisäisen kokemuksen itsestämme rakentuvan suhteessa ulkoiseen maailmaan. Mitkä asiat ovat minulle samaistuttavia ja mitkä eivät?

Miten musiikki tuli elämään?

Musiikki on ollut elämässäni aina. Kotonani on kuunneltu monenlaista musiikkia ja sukuni on hyvin musikaalinen. Äitini

Valtteri Palin ja Amare Kuukka Karjalan Kunnat -valssin pyörteissä TTK-kisassa.

Kuva: Katja Tamminen Photography

suvussa on monia lahjakkaita laulajia, harmonikansoittajia ja rumpaleita. Aloitin alle kouluikäisenä muskarin sekä kantaleen soiton ja 5-vuotiaana aloitin kymmenen vuotta kestäneen harrastuksen klassisen pianon parissa.

Hyödynnätkö taustaasi ja juuriasi musiikkia tehdessä?

Koen, ettemme voi olla irrallisia omasta taustastamme tai juuristamme, joten vaikka kieltäisimme itseltämme oman historiamme, näkyy se silti kaikessa mitä luomme.

Mistä musiikkisi sanoitukset kumpuavat?

Musiikkini sanoitukset kumpuavat omista kokemuksistani ja elämästä ympärilläni.

Millaisia uratoiveita sinulla on?

Unelmoin, että voin luoda taidetta vapaasti, riippumattomana.

Millaista on ollut osallistua Tanssii tähtien kanssa (TTK) -kisaan? Tuntuuko kehollinen ilmaisu tanssimalla sinulle luontaiselta?

TTK-kisaan osallistuminen on ollut hyvin jännittävää, mutta antoisaa. Olen oppinut paljon uutta kehollisesta ilmaisusta ja itsestäni. Olen ilmaissut itseäni tanssimalla pienestä asti, joten tanssiminen tuntuu hyvin luontaiselta.

Onko karjalaisessa kulttuurissa jostain, johon haluaisit tutustua aiempaa syvällisemmin?

On paljonkin! Uskon että on vielä paljon asioita, joista voisin oppia! Olen esimerkiksi hyvin kiinnostunut Karjalan eri kansoista ja niiden eroavaisuuksista sekä yhteneväisyyksistä. Äitini taiteen kautta olen päässyt tutustumaan karjalaiseen käsityökulttuuriin, musiikkiin sekä kansanpukuperinteisiin.

Köyliössä on hieno Räisälä-museo

Teksti ja kuvat: Nina Repo

Räisälä-museo sijaitsee Köyliön keskustassa entisessä liikehuoneistossa. Museo perustettiin vuonna 2004 ja se siirtyi nykyiselle paikalleen vuonna 2014. Museon näyttely on hienosti toteutettu. Näyttelyn etenee loogisesti aikajärjestyksessä alkaen jääkaudesta ja päättyen nykyaikaan. Ylimpänä kulkee aikajana, josta voi tarkistaa, mistä vuosisadasta milloinkin on kyse. Näyttely toimii, vaikka Räisälän historia ei varsinaisesti kiinnostaisikaan, sillä näyttelystä saa joka tapauksessa paljon tietoa Karjalan alueen historiasta. Näyttelytekstit ovat tutustumisen arvoiset. Näyttely alkaa lauseella ”Ellemme tunnne menneisyyttämme, olemme kadottaneet tulevaisuuden”. Voiko museon merkitystä enää paremmin määritellä?

Räisälä-museon aktiivit museolla.

Puhelin on nähtävillä Räisälä-museossa Köyliössä.

Puusniekkojen puhelin

Antti ja Aino Puusniekalla oli Räisälän Myllypellon ensimmäinen puhelin. Puhelin hankittiin 1930-luvulla. Puusniekkojen talo oli juna-aseman läheisyydessä ja taloon majoitettiin monesti matkustajia, kuten metsäherroja eli metsätyönjohtajia. Puhelinta tarvittiin asioiden hoitoon.

Teksti ja kuva: Nina Repo

”Ellemme tunnne menneisyyttämme, olemme kadottaneet tulevaisuuden”

Yhteisön menneisyyttä, esihistoriaa ja historiaa, voidaan selvittää arkeologian, kielitieteen ja historiatutkimuksen keinoin.

Menneisyyden, varsinkin lähihistorian hallintaan liittyy kollektiivinen muisti ei ole pelkan historiantutkimuksen tulos. Kollektiivisen muistin käsite lähtee ajatuksesta, että muistomme eivät ole alnoastaan henkilökohtaisia. Kollektiivinen muisti muodostuu yhteisön erilaisista käytännöistä, muistomerkeistä, rituaaleista, tärinoista ja kertomuksista, sitä luodaan ja ylläpidetään näiden avulla. Kollektiivinen muisti siirtää yhteisiä kokemuksia, arvoja ja tietoja aikalaisten kesken sekä sukupolvelta toiselle. Se on eräänlainen koodi ja suodatin, jonka kautta yksilöt muodostavat oman käsityksensä historiasta.

Räisälä-keskuksen keskeisenä tehtävänä on toimia räisäläisten kollektiivista muistia ylläpitävänä ytimenä.

Räisälästä lähti toisen maailman sodan jälkeen evakkoon noin 8000 ihmistä. Heidät asutettiin Satakunnan alueelle. Suurin osa, noin 2000 asettui asumaan Kokemäelle ja loput ympäriin kuntiin kuten Köyliöön, Euraan ja Eurajoelle. Useat jo Räisälässä perustetut seurat jatkoivat toimintaansa uusilla paikkakunnilla. Tällaisia olivat nuorisoseurat, työväenyhdistykset sekä marttaseurat. Myös uusia perustettiin. Räisäläisen perinteen vaalijaksi perustettiin Räisälä-säätiö sekä Räisäläinen-lehti. Räisälä-säätiö on järjestänyt vuosittain Räisälä-juhlat. Säätiö myös ylläpitää museota.

Museo on auki kesällä sunnuntaisin klo 12-16 ja muina aikoina kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina klo 12-16. Muina aikoina sopimuksen mukaan.

Lisätietoja

Räisälä-museo
raisala@raisala.fi

Lotta Aito Tonterin arkku

Aito Tonteri oli jo ennen talvisotaa mukana lottatoiminnassa. Hän saattoi muun muassa äitejä ja lapsia ylimääräisten harjoitusten (YH) aikana juniin. Junat lähtivät ympäri Suomea toimittajien matkustajat turvaan alkavan sodan jaloista. Ylimääräiset harjoitukset tarkoittivat käytännössä sodan alkamista. Karjalan Kannaksen armeija oli jaettu kahteen armeijakuntaan, joista toisen esikunta oli sijoitettu Räisälään. Aito Tonteri päätyi viideksi vuodeksi töihin armeijan esikuntaan.

Teksti ja kuva: Nina Repo

Kuvassa on Räisälä-museossa esillä oleva Aito Tonterin matka-arkku.

JOULUKANNEL 2023

Evakon joulu

Mitä mahtoi mieltä ja tuntea äitini Aili jouluna 1939. Evakossa jossain, yllään vain lottapuku, toisessa kädessä kassi, toisessa Jussi. Mies jossain rintamalla.

Mitä mahtoi tuntea ja mieltä nuori Maria. Evakossa tallissa, ihmeissään siitä kuka oikein oli tämä hänen vastasyntynyt poikansa. Poika, josta enkeli oli puhunut merkittäviä.

Rauhattomaan maailmaan syntyi veljeni ja rauhattomaan maailmaan syntyy tänään niin moni lapsi.

Moni karjalainen joutui lähtemään kaksi kertaa. Niin Maria ja Joosefkin. Ensin pitkän matkan pohjoisen Nasaretista etelän Betlehemiin. Ja sitten Herodeksen vainoa kauas Egyptiin.

Mutta enemmän kuin nuo kohtalon yhteydet, tänäkin jouluna voimme liittyä paimenten joukkoon ja kuunnella väkevän taivaallisen julistuksen.

Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus Herra.... Ja samalla hetkellä oli enkelin ympärillä suuri taivaallinen sotajoukko, joka ylisti Jumalaa sanoen: "Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa."

Tuleeko meille aikaa, jolloin ei ole sootaa? En tiedä, mutta meillä voi olla rauha Jumalan kanssa. Tuo rauha on paljon enemmän kuin rauhattomuuden puuttumista. Sen hankki meille tuo Joulun lapsi Jeesus Kristus sovittamalla kuolemallaan syntimme, jotka erottavat meidät Juma-

lasta. Se rauha on yhteyttä ja armoa Luojaamme, rakkautta, jota ei ansaita.

Kun seisahdumme seimelle, kun heitämme arkihuolestamme, seisautkaamme myös ristin juurelle ja heittäkäämme kaikki pahat tekemme Hänen päällemme. Hän on ne jo kantanut ja sovittanut. Siinä paras joululahjamme.

Luterilaisen kirkkomme puolesta toivotan parhaita joulurauhaa ja turvallista ja onnellista uutta vuotta

ARI TÄHKÄPÄÄ
emeritus asiantuntija
Mikkelin hiippakunnan tuomiokapituli
Ev.lut. kirkko

Hyvää joulua toivottavat:

Kivun Pitäjäseura ry
Kivun-Säätiö se
Kivun-Keuhko ry
Kivun Kiskokylän Nuorisoseura ry

Koivisto-säätiö sr toivottaa
Hyvää Joulua ja Onnea
uudelle vuodelle 2024!

Tammenlehvän Perinneliitto
Traditionsförbundet Eklövet
www.tammenlehva.fi

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta
toivottaa
ravintola HOKU:n tiimi

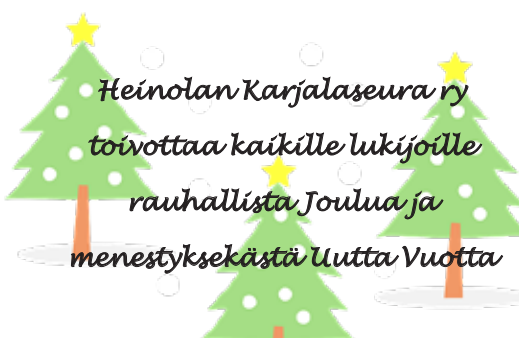
Hyvää Joulua
ja Uutta Vuotta
toivottaen
Vuoksen Säätiö

M
1924
MERKKIKESKUS
WWW.MERKKIKESKUS.FI

Kivennapaseura ry
www.kivennapaseura.fi

PSK
STANDARDISOINTI

Heinolan Karjalaseura ry
toivottaa kaikille lukijoille
rauhallista Joulua ja
menestyksestä Uutta Vuotta

Heinolan Karjalaseura ry

Sakkola-Seura ry toivottaa
Hyvää Joulua ja Uutta Vuotta.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
&
Vpl. Pyhäjärvi-lehti

Sakkola-Säätiö & Sakkola-Museo
& Suvannon Seutu

KARJALAN SIVISTYSSEURA ry
toivottaa hyvää joulua!

Joulu on rauhan aikaa

Tänä vuonna joulu-evankeliumista nousevat erityisen vahvana esille enkelien laulun sanat: ”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.” (Luuk. 2:14).

Ihmiset eri puolilla maailmaa kaipaavat kipeästi rauhaa. Ensimmäisen joulun tapahtumapaikoilla Israelissa soditaan. Sota Ukrainassa yhä vain jatkuu. Näiden varjoon jäävät monet muut sodat ja väkivaltaiset konfliktit eri puolilla maailmaa.

Syksyllä edesmennyt presidentti ja rauhan nobelisti **Martti Ahtisaari**, evakkopoika Viipurista, muistutti: ”Rauha on tahdon asia. Sodat ja kriisit eivät ole väistämättömiä. Ne ovat seurausta ihmisten toimista.”

Rauha on tehtävä. Meidät on kutsuttu rauhan tekijöiksi, lähellä ja kaukana. Sen rakentamiseen on sitouduttava joka päivä, pienissä ja suurissa teoissa kaikkialla maailmassa. Joulu kutsuu meitä toimimaan sovinnon ja rauhan puolesta.

Enkelien laulussa Jumalan kunnia ja rauha kytetään yhteen. Jumalan kunnioittaminen merkitsee katseen

kääntämistä omasta itsestä Luojaamme. Se tarkoittaa luottamusta häneen, jonka käsissä me ja koko maailma pohjimmiltaan olemme. Hän on antanut oman Poikansa meidän Vapahtajaksemme.

Joulun lahjaa on se, että ihminen voi saada rauhan sisimpäänsä. Rauha löytyy etsiytyessä Betlehemin seimen äärelle, Jeesuksen luo. Hänessä löydämme rauhan.

”Kristus on meidän rauhamme”, kirjoittaa apostoli Paavali (Ef. 2:14). Tästä uskosta viriää halu työskennellä rauhan puolesta.

Kerran rauha laajenee ihmisen sisimmän rauhasta kaikille ilmeiseksi rauhaksi. Vielä koittaa aika, jolloin kansat eivät taistele toisiaan vastaan eivätkä enää opetele sotimaan. Vanhassa testamentissa jouluna ihmiseksi syntyvää Jumalan Poikaa kutsutaan nimellä Rauhan Ruhtinas (Jes. 9:5). Joulu on rauhan juhla.

Rauhallista joulua toivottaen

SEPPO HÄKKINEN
piispa emeritus

Arkkipiispa Leon joulutervehdys

Joulu on ortodoksisen kirkon perinteessä pääsiäisen jälkeen suurin kirkollinen juhla. Se ei rajoitu vain yhteen päivään; se kestää kaksitoista päivää, mukaan lukien esi- ja jälkijuhlat, mikä itsessään korostaa jo juhlan suuruutta. Jouluna muistelemme ihmeellistä tapahtumaa, kun Jumala tuli ihmiseksi ja astui maailmaamme haavoittuvana lapsena, syntyen vaatimattomissa olosuhteissa.

Kristuksen syntymä on mysteeri, ja se kantaa sanomaa, joka ylittää ajan ja paikan. Liturgisissa teksteissä Kristuksen syntymän hetkeä kuvataan ”ajan täyttymyksenä” korostaen, että Jumala toimii äärimmäisyyden partaalla. Tämä jumalallinen toiminta on vastaus ihmiskunnan vaikeaan ja epätoivoiseen tilaan. Kristus on kylvetty kuin siemen maahan tuomaan uutta elämää luomakunnalle ja uudistamaan, lunastamaan ja luomaan uudelleen kaiken.

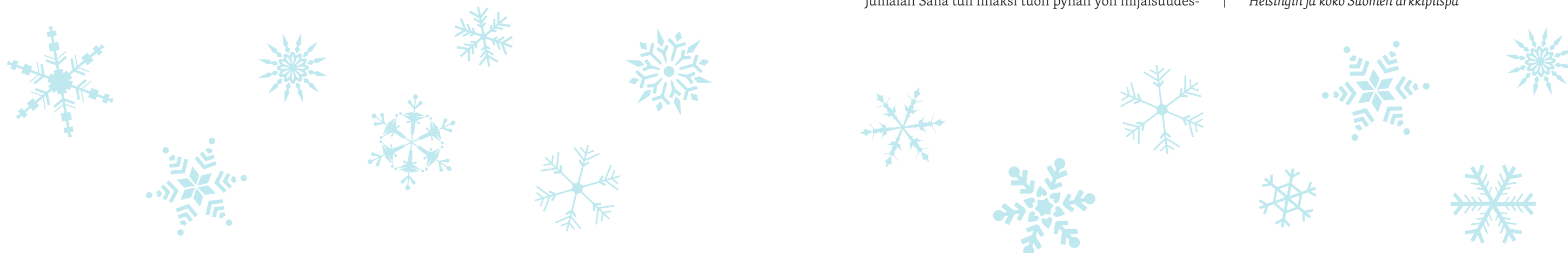
Ennen kaikkea Vapahtajamme syntymä on toivon, uudistumisen ja muutoksen viesti maailmalle. Juhlan suurin ihme on siinä, että se haastaa järjen ja korostaa, että Kristuksessa yhdistyvät täydellisesti jumaluus ja ihmisyyys. Eikä se ole vain historiallinen tapahtuma, vaan elävä todellisuus, joka kasvaa edelleen niiden sydämissä, jotka itse tulevat Kristuksen luo. Aivan kuten Jumalan Sana tuli lihaksi tuon pyhän yön hiljaisuudes-

sa Betlehemissä, tulee se lihaksi myös sielumme hiljaisissa sopukoissa, missä järki vaikennee, sanat katoavat ja ihmismieli seisoo Jumalan edessä hämmästyneenä ja nöyränä.

Jumala valitsi tulla aikoinaan osaksi ihmisten tarinaa aivan erityisellä tavalla. Syntymällä neitsyestä hän kumosi koko historian kulun. Hän toi valon pimeyteen, toivon toivottomille ja pelastuksen niille, jotka olivat kadotuksessa. Maailman silmissä hänen saapumisensa oli hiljaista ja huomaamatonta. Sen tiesivät ainoastaan muutamat paimenet ja tietäjät, jotka seurasivat opastavaa tähteä. Heidän esimerkkiänsä seuraten toivon, että mekin alkaisimme etsimään tänäkin jouluna sitä maailman Valoa, jonka lopulta annamme ohjata itseämme. Vain tällöin joulun Herra tulee todelliseksi ja hänen valtakuntansa saa muotonsa meidän keskellämme ja meissä. Kristus syntyy, kiittäkää!

Näillä sanoilla haluan toivottaa kaikille Joulu-kannel-lehden lukijoille siunattua ja rauhallista Kristuksen syntymän juhlaa pelastuksen vuonna 2023,

LEO
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Aira Samulin: Karjala aina sydämessäin

Karjalasta lapsena evakkoon lähtenyt, koko Suomen rakastama tanssitaiteilija ja tanssin opettaja Aira Samulin kunnioitti ja arvosti karjalaisia juuriaan niin paljon, että sisällytti osaksi elämäntyötään karjalaisen kulttuurin säilyttämisen ja sen edistämisen. Hän menehtyi äkillisesti vain muutaman viikon kuluttua tästä haastattelusta.

Teksti: Leena Valkonen

Aira Samulin, omaa sukua Suvio, syntyi Karjalassa Hyrsylän mutkassa Suojärven kylässä. Suvion suku on kotoisin Viipurista, mutta isä **Viktor** oli tuolloin työkomennuksella Hyrsylässä. Vahvat kokemukset Karjalasta saivat Aira Samulinin myöhemmin ideoimaan ja rakentamaan oman Hyrsylänsä Lohjalle Länsi-Uudellemaalle. Karjalaistalo Hyrsylän Mutka valmistui vuonna 1983.

Aira Samulin aloitti muistelun kertomalla omasta Suvion suvusta.

- Suku oli suuri, isällä oli viisi veljeä ja he kaikki harrastivat jotain. Oli teatteria, tanssia ja urheilijoita. Oltiin mukana Wiipurin Susissa ja Viipurin Reippaissa ja monessa muussa. Oli jalkapalloa, jääpalloa, voimailijoita ja nyrkkeilijöitä.

Samulinin setä, **Sten Suvio**, voitti olympiakultaa nyrkkeilyssä vuonna 1936.

- Isän lajit olivat hiihto, suunnistus, ammunta ja asepalvelus. Häntä pyyde-

tiin vakituiseen asepalvelukseen ja komennettiin vartiopäälliköksi Hyrsylän mutkaan Karjalaan, jonne perustettiin raja-asema.

Karjalan Hyrsylän mutka oli hylätty alue

Äiti ja isä olivat menneet naimisiin 1920-luvun alussa. Hyrsylän mutka Karjalassa oli hylätty alue ja ortodoksinen yhdyskunta, jossa ei ollut mitään palvelua, ei edes kättilöä.

- Meidänkin perheessämme äiti synnytti kahdeksan lasta, joista vain kolme jäi eloon, Aira Samulin kertoi.

- Hyrsylässä oli yli 200 vuotta vanha kulttuuri, oli kuin olisi elänyt Kalevalaa. Siellä oli vanhaa taikauskkoa, vanhat naiset osasivat ennustaa ja tietää. Mummot olivat hyviä noitia. Olin iloinen, kun jotain sellaista ajatusmaailmaa lapsuudesta on jäänyt, miten olen silloin elämää ajatellut.

Kiiltäväpaperiset "vanhan ajan" karamellit ja kuusen latvatähti olivat Aira Samulinin joulun tärkeimpiä koristeita. Kuva: Matti Matikainen.

Lohjan Hyrsylä on suojeltu rakennus ja matkailukohde

Hyrskylän Mutka Länsi-Uudellamaalla Lohjalla on Aira Samulinin rakennuttama karjalaisen puurakennusperinteen mukaisesti rakennettu kohde. Rakennus sai tämän vuoden alkupuolella museoviraston ja ELY-keskuksen suojelumerkinnän. Hyrsylän Mutka on säätiöity ja toiminnan vetovastuu siirtyi loppusyksystä Aira Samulinin pojantytarelle **Kiti Samulinille**. Hyrsylän Mutka viettää tänä vuonna 40-vuotisjuhlaa.

- Olen rakentanut Hyrsylän Mutkaa siten, että siitä tulee Airan vanhuuden koti. En kuitenkaan halunnut jäädä sinne. Olen pitänyt kaksi asuntoa. Toinen on vuokra-asunto Helsingissä Bulevardilla, missä olen kokenut olevani kotona. Sain Hyrsylän Mutkaan rakennettua rajan takaiset lapsuuden muistoni. Siitä ei tullutkaan vanhuuden kotini, vaan näyttelykohde, Aira Samulin totesi.

- Jo rakennusvaiheessa tilasin, että Hyrsylän Mutkaan pitää rakentaa pöytä, johon mahtuu koko perhe. Pöydän tulee olla kuusi metriä pitkä ja kaksi metriä leveä, jotta jouluruoat mahtuvat keskelle pöytää. Iso pöytä on palvellut jo neljää polvea, ensin lapsia ja sitten lapsenlapsia, jotka ovat viettäneet jouluja siellä.

- Olin aikanaan itse tiiviisti mukana Hyrsylän Mutkan rakennuksen suunnittelussa ja rakentamisessa. Sen ovat suunnitelleet Bomba-talon rakentajat rakennusarkkitehti **Vilho Suonmaa** sekä rakennusneuvos **Pekka Tavi**. Rakennusta oli tekevässä 20 rakentajaa, jotka olivat saaneet oppinsa Bomballa. Talo edustaa karjalaista puurakentamista ja taitoa aidoimmillaan.

Hyrsylän Mutkan pihapiirissä on myös vanhoja, siirrettyjä rakennuksia, kuten hirsitalo 1860-luvulta ja aitta 1700-luvulta. Rakennuksissa ja pihapiirissä on esillä vanhaa esineistöä ja tietoutta karjalaisuudesta. Hyrsylän Mutkassa on vietetty paljon iloisia juhlia niin jouluisin kuin muina aikoina. Aira Samulin itse on luonnollisesti ollut juhlien kirkkain tähti.

Hyrsylän Mutka Lohjalla on historiallinen ja tunnelmallinen matkailukohde. Nyt rakennus on suojeltu rakennuslain nojalla. Kuva: Hyrsylän Mutkan arkisto.

- Nyt kun eletään jälleen sodan vaiheita Ukrainassa, niin ymmärrän, että tämä karjalaisuus istuu minussa sitkeänä. Se on omien vanhempien kunnioittamista ja sen, mitä elämää he ovat siellä eläneet. Samoin isovanhempien elämä, ne ovat pyhiä asioita.

- Kun rakensin Hyrsylän mutkaa, ajattelin, että otetaanko minut nyt tarkempaan syyniin rajan takana. Jo lapsena jäi mieleen **Stalinin** vainot, mistä tahansa syystä voi menettää henkensä. Kirjassani Auringon pimenys, joka ilmestyi 1980-luvun lopussa, silloin löin nyrkkini pöytään ja sanoin perkele, olen soturin tytär ja kellään ei ole nokan koputtamista. Siitä tuli kirja ja musikaali ja paljon muuta.

- Ajattelen sitäkin, kun minua ei enää ole, mitä sitten. Olen säätiöinyt omaisuuteni karjalaiseen kulttuuriin ja mielenterveystyöhön. Kaikki rakennukset ja irtaimisto ja kaikki omaisuus, se jää säätiölle. Säätiön ylläpitäjä on Hyrsylän Mutka Oy. On tunne, että olen tehnyt tehtäväni, tuonut myönteisiä asioita esille karjalaisesta kulttuurista.

- Jo 1960-luvulla minua kutsuttiin nimellä Hyrsylän mutkan noita. Suhdauhin ylluonnollisiin asioihin normaalisti. Vainajien kanssa oltiin kanssakäymisissä, ne ilmestyivät ja puhuivat. Lapsena tietämättään imee itseensä sellaisia asioita. Siellä tarttui myös liivin kieli ja ortodoksinen uskonto, vaikka olenkin itse lutherilainen.

- Kun oppikoulu alkoi, niin muutettiin Viipuriin, jossa käytiin muutenkin paljon. Siellä oli suuri suku ja kansainvälinen kulttuuri. Oli huvittelua ja oli rantakulttuuria. Oli Espilät, bulevardit ja Monrepos. Se oli aivan päinvastainen kuin kalevalainen Hyrsylä. Molemmista olen ammentanut omaan elämäni.

- Isä kaatui jatkosodan alussa. Sukulaiset olivat jo muuttaneet Helsinkiin, kun Viipuri oli menetetty. Oltiin Lappeenrannan ja Sunilan rajavartioston lähellä. Isä taisteli Nuijamaalla, kun löysimme hänet kaatuneena. Äidin kanssa lähdimme ottamaan selvää lottapuvut päällä ja löysimme hänet. Sitten lähdettiin Helsinkiin isä arkussa ja äiti ja me lapset mukana järjestämään hautajaisia.

- Sillä tiellä ollaan, kun sukulaiset olivat jo täällä. Helsingin asemalla tuli tunne, että asema muistutti Viipurin asemaa. Tuli vahva tunne, että tämä on minun Viipurini, täältä en koskaan lähde ja se pitää.

Lapsuuden jouluja väritti sota

Lapsuuden joulut olivat erikoisia, muisteli Aira Samulin.

- Asuimme aina raja-asemilla, siellä oli meidän perheemme ja rajasotilaita, jotka olivat tulleet komennukselle muualta Suomessa. Kaikki asiat mitä rajalla tapahtui, olivat salaisia. Oliko isä kotona vai ei vai oliko partiomatalla, siitä ei puhuttu.

- Jo lapsesta saakka olin rajasotilaiden maskotti. Harvoin he saivat lomaa ja joulunakin piti olla raja-asemalla. Jos äiti ja isä olivat poissa, sotilaat hoitivat minua. He olivat meidän kanssamme viettämässä myös joulua.

- Viipurista sukulaiset ja mummot lähettivät paketteja ja jo silloin puhuttiin, että on liian paljon lahjoja. Äiti teki lottatyötä ja järjesti muun muassa iltamia. Hän opetti nuoria esiintymään ja näyttämään. Olen itse esiintynyt 2,5-vuotiaasta asti. Äiti järjesti köyhille rajaseudun lapsille keräyksillä kenkiä ja vaatteita. Hän jätti vain vähän lahjoja meille omille lapsilleen.

- Joskus vähän harmitti, että äiti jakoi meille tarkoitettuja lahjoja muille. Yksi oli metallilangoista tehty istuin, kuin nukenvaunu, sen olisin halunnut pitää. Minua harmitti, mutta en puhunut siitä mitään.

- Joulut Hyrsylässä olivat aika lailla samanlaisia, oli liikaa lahjoja, jotka annettiin pois. Sitten tuli talvisota, meillä oli silloin alle kolmen kuukauden ikäinen vauva. Viimetingassa rintamamies ajoi hevosella talomme ohi, tuli ja järkyttyi, kun näki meidät siellä. Ehdittiin vielä viimeiseen evakkojunaan. Oli joulu, jota ei ollut ollenkaan.

- Sitten tuli seuraava joulu, joka poikkesi aikaisemmista. Isä kaatui 27.7.1941. Ensimmäinen joulu ilman isää oli ikävä. Edellinen joulu oli mennyt junassa talvisodan jaloissa. Kun muuttimme Helsinkiin, pikkusisko oli alle kaksivuotias. Ensimmäisenä jouluna hän itki hirveästi, vaikka ei ollut mitään syytä. Oliko silloin niin apea mieli, että se tarttui kaksivuotiaaseenkin, Samulin mietti.

Ruusta oli pitkään pulaa

Aira Samulin pysähtyi pohtimaan, miten joulut ovat olleet hyvin erilaisia tunnelmaltaan riippuen siitä, mitä aikaa ja asioita muistelee, ja mikä on ollut tilanne Suomessa.

- Lapsena syötiin paljon kalaa ja lintua. Kun isä oli partiomatkalla, hän kalisti saman tien, keräsi sienet ja marjat ja ampui teeret ja metsot. Ne olivat arkirookaa. Jouluna oli kinkku ja kaikki laatikot, jotka äiti teki. Ne olivat joka joulu.

- Helsingissä oltiin koko jatkosodan aika, oli pommituksia ja ruuasta pulaa. Joulu vuonna 1942 oli sellainen, että Helsingissä ei saanut perunaa, eikä muutakaan oikein ollut. Syötiin lanttua, joita tuotiin kuorma-auton lavoilla ja kipattiin kuoppiin, joita oli kaivettu. Koko talvi syötiin lanttua ja keväällä ne olivat jo paleltuneet. Paleltuneista lantuista tehtiin ruokaa lanttupihviä ja lanttulaatikkoo. Silloin mielessäni ajattelin, että en ikinä enää syö lanttua. Lanttulaatikko on kuitenkin edelleen yksi joulupöytäni herkuista.

- Koristeet ovat aina kuuluneet jouluun. Vanhassa Hyrsylässä oli Viipurista hankittuja koristeita ja itse tehtyjä. Joulukuusi laitettiin aina ja siinä oli eläviä kynttilöitä. Jo silloin oli kaikenlaista kiiltävää tigeltangelia kuusessa.

- Itselleni ehkä tärkeimpiä koristeita

Aira Samulin kokosi juttuja elämänsä varrelta lukuisiin leikekirjoihin.
Kuva: Leena Valkonen.

ovat joulukuusen tähti ja vanhat neliön muotoiset karamellit, joissa oli kaunis, kiiltävä käärepaperi ja hapsut molemmissa päissä. Karamelleihin oli liimattu enkeli kiiltokuvana. Pula-aikana karamelleissa oli sisällä puupala, myöhemmin makeinen. Niitä karamelleja hankin antiikkimessuilta myös Lohjan Hyrsylän Mutkan kuuseen.

In Memoriam

Aira Samulin, syntynyt 27.2.1927 menehtyi 96-vuotiaana Helsingissä 23.10.2023. Hänet siunattiin haudan lepoon Helsingin Vanhassa kirkossa 1.12.2023. Aira Samulinin haastattelu Joulukunnaat-julkaisua varten tehtiin 28.9.2023.

- Myöhemmin on ollut monenlaisia jouluja, niitä on vietetty milloin isomassa tai pienemmässä kokoonpanossa sukulaisten tai ystävien kesken, kotimaassa ja ulkomailla. Mielessä ovat kuitenkin pysyneet lapsuudesta syntyneet perinteet.

Lavansaaren kirkkolaivan matka Kotkaan

Teksti: piispa Seppo Häkkinen
Kuva: Liisa Sunila

Varsinkin rannikkoseutujen kirkkojen esineistöön antavat oman lisänsä laivojen pienoismallit, ns. votiivilaivat. Kaikkiaan niitä on Suomesta luetteloitu runsaat 200.

Seurakuntalaiset ovat aikanaan lahjoittaneet kirkkolaivoja kiitokseksi onnistuneesta merimatkasta tai merihädässä saadusta avusta. Ne voivat myös olla muistoja merellä hukkuneista, ja niiden äärellä on rukouksin muistettu kotoa poissa olevia.

Luovutettujen alueiden seurakunnissa on ollut ainakin Johanneksen, Koiviston, Lavansaaren ja Seiskarin kirkkoissa kaikkiaan 11 kirkkolaivaa.

Lavansaaren kirkkolaivan historia

Lavansaareissa on ollut kolme kirkkolaivaa, joista vanhin 1700-luvulta katosi uutta kirkkoa korjattaessa. Toisen kirkkolaivan tekijä on paikakuntalainen **Juho Piensoho**. Laiva lahjoitettiin vuonna 1738 rakennettuun uuteen kirkkoon.

Lavansaaren kolmas kirkkolaiva on peräisin 1830-luvulta. Siinä on ollut mukana ns. laivapaperi, joka tosin on myöhemmin kadonnut. Syntyperäinen lavansaarelainen **Adolf Piispanen** on kuitenkin tiennyt kertoa, mitä siinä luki.

Saksankielisen tekstin oli kirjoittanut kapteeni, jonka laiva oli meren poikkeuksellisen aikaisen jäätymisen vuoksi joutunut jäämään talveksi saareen. Laivan miehistö oli tehnyt ja lahjoittanut kirkkolaivan kiitokseksi saarelaisille ja muistoksi talvisesta saarella olostaan. Allekirjoituksessa oli laivan ja kapteenin nimi sekä päivämäärä.

Kirkkolaivan mallina on mitä todennäköisimmin ollut talvehtineen miehistön oma alus. Kyseessä on yhdellä patterikannella varustettu kolmimastoinen rannikkoalus, jossa koristeluaiheet ovat muodikkaan pelkistettyjä.

Aivan aukotonta reittiä ei Lavansaaren kirkkolaivasta ole tiedossa. Se lie nee viettänyt sotien aikaisen Lavansaaren evakuoinnin jälkeen pitkän tovin

osaltaan aikansa kulttuurihistoriaa.

Lavansaaren kirkkolaiva välittää omalla tavallaan myös tietoa niistä oloista, joissa entisaikojen merenkulkijat Itämerellä elivät. Ei ollut aina aivan varmaa, että pääsisi palaamaan kotimaahan suunnitelmien mukaan. Rannikkovedet kätkivät vaarallisia kareja, usein vallitsi sotatila ja olivatpa sääolosuhteetkin toisinaan sellaisia, että ne pakottivat jäämään vieraseen paikkaan.

Votiivilaivat eivät ole kuitenkaan pelkkiä koristeita ja historian dokumentteja, vaan ne ovat liittyneet kiinteästi seurakunnan yhteiseen rukouselämään. Niiden äärellä on muistettu kaukana poissa olevia läheisiä ja jo poismenneitä rakkaita.

Laiva on vanhastaan ollut kristillisen kirkon symboli. Kirkkolaivat kertovat seurakunnan olemuksesta matkalla olevana, rukoilevana Jumalan kansana.

Kymenlaakson museossa. Sieltä se on vuonna 1968 päätynyt silloisen Kotkan uuteen seurakuntakeskukseen. Siellä Lavansaaren kolmas kirkkolaiva on yhä, nykyisen Kotka-Kymin seurakunnan seurakuntakeskuksen katossa.

Votiivilaivojen hengellinen sanoma

Kirkkolaivat ovat usein taidokkaasti tehtyjä pienoismalleja. Ne kertovat

Lähteet:

Pentti Lempiäinen, Kuvien kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä. WSOY 2006.
Karjalan luterilaiset kirkot ja seurakuntien pyhät esineet. Toim. Soile Rinno ja Minna Laukkanen. Etelä-Karjalan taidemuseon julkaisuja 18:1a. 1997.
Aaro Sahari, Lavansaaren kirkkolaiva Kotkan seurakuntakeskuksessa. Muistio 29.8.2008. Kotka-Kymin seurakunta.

Joulun ilosanoma

Jouluevankeliumin sanoma avaa meille ymmärryksen Jeesuksen syntymästä ja varhaislapsuudesta. Raamatun tekstit valottavat ja tuovat etemme myös kuvamaailman, jota taiteilijat ja ikonimaalarit ovat ikuistaneet vuosisatoja.

Kristuksen syntymä

Kristuksen syntymä -jouluikonaihe perustuu ensimmäisellä vuosisadalla eläneiden apostolien ja evankelistojen **Matteuksen** ja **Luukkaan** teksteihin (Matt. 1:18-25, Luuk. 2:1-20) sekä aikaisempiin kertomuksiin. Ensimmäinen tunnettu kuvaus aiheesta on Pyhän Sebastianin katakombin seinämaalauksessa 300-luvun Roomasta. Kyseisessä maalauksessa on kuvattuna Kristus-lapsen ja Jumalan äidin lisäksi myös härkä ja aasi. Myöhemmin Kristuksen syntymän ikoniksi vakiintunut sommitelma on täydentynyt ja sisältää eriaikaisia Jeesuksen syntymään liittyviä tapahtumia. Kokonaisuuteen kuuluu enkelit ja suuri taivaallinen sotajoukko sekä taivaalla loistava kirkas tähti, joka johdatti paimenet ja Itämaan tietäjät Betlehemiin. Ikonin keskiössä on pimeässä luolassa lepäävä Kristus-lapsi, jonka seimeä vartioivat härkä ja aasi. Valkoiseen kapaloihin kiedottu lapsukainen valaisee valon lailla.

K Kristus-lapsi, totuuden aurinko loistaa myös Heinäveden Valamon luostarin öljyvärimaalauksessa 1800-luvulta. Kyseinen taideteos sijaitsee Valkoisen vierasmajan toiseen kerrokseen johtavassa portaikossa. Puinen rakennus on alkujaan toiminut Saastamoisen kartanon hevostallina, ja sitä on myöhemmin korotettu ja laajennettu asuinkäyttöön.

Kristuksen syntymän maalaus on suurikokoinen. Koostaan huolimatta se saattaa jäädä luostarivieraiden huomiotta kiivettäessä portaita ylös. Avonaiselta ylätasanteelta intiimi tila ja itse teos kuitenkin hahmottuvat, ja kokonaisuus pysäyttää katsojansa.

Pyhän perheen lepo pakomatalla Egyptiin toistaa Raamatun kertomusta Jeesuksen varhaislapsuudesta. Kuva: Henna Hietainen, RIISA

Öljyvärimaalauksessa Kristus-lapsi makaa seimessä käärinliinoja muistuttavien valkoisten kapaloiden ollessa avoinna. Niitä kannattelee äidillisesti **Neitsyt Maria Joosefin** seisoessa takalalla. Kristuksen syntymän iloa ovat todistamassa kaksi kedon paimenta, jotka saivat enkeliltä ilosanoman vartioidessaan laumaansa kedolla. Maalaukseen on kuvattu myös kuningas **Herodeksen** kutsumat Itämaan tietäjät, jotka lähtivät Betlehemin tähden johdattamana kumartamaan vastasy-

ntyntä. Perimätiedon mukaan Tarsin kuningas **Kaspar** toi lahjaksi mirhaa, Saaban kuningas **Balthasar** suitsuketta ja Nuubian ja Arabian kuningas **Melchior** kultaa. Maalauksessa kaikki ovat kumartuneina seimen ympärille ja osoittavat kunnioitustaan Kristukselle, Kunnian Kuninkaalle. Seimeä vartioivia eläimiä taiteilija ei ole ikuistanut maalaukseensa.

Kristuksen syntymä -maalauksen lähdetiedot ovat vajavaiset. Teos löytyy Valamon luostarin vuoden 1912 kalus-

toluettelosta, ja sille on annettu luettelointinumero. Teostietojen yhteydessä on maininta skeemapappismunkki **Jefremistä** (s. 1871), joka hallussa maalaus on mahdollisesti ollut. Hän eli erakkona Laatokan Valamon luostarin Smolenskin skiitalla ja toimi luostarin rippi-isänä aina kuolemaansa vuoteen 1947 saakka.

Kalustoluettelotiedoissa on yllättävää, että edellä mainittu maalaus on 'pyyhitty yli' kynällä. Tosiasia kuitenkin on, että teos saatiin evakuoitua Kanta-Suomen puolelle veljestön jouduttua jättämään luostarisäärensä talvisodan loppuvaiheessa 1940. Oletettavasti maalaus on valmistunut luostarin ikonimaalauksessa, mutta sen tekijä on jäänyt tuntemattomaksi.

Apostoli Matteuksen evankeliumin tekstin mukaan Itämaan tietäjät saivat

Jumalalta unessa varoituksen olla palamatta kuningas Herodes Suuren luokse. Heidän lähdettyään evankeliumiteksti mainitsee myös Joosefin unesta. Sen mukaisesti enkeli kehotti: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä mukaasi ja paken Egyptiin. Pysy siellä, kunnes käsken sinun palata. Herodes aikoo etsiä lapsen käsiinsä ja surmata hänet." (Matt. 1:13).

Pako Egyptiin

Matteuksen evankeliumin sanoma tulee konkreettisesti esille Suomen ortodoksisen kirkkomuseo RIISA:n kokoelmiin kuuluvassa öljyvärimaalauksessa. Pyhän perheen lepo pakomatalla Egyptiin -teos on evakuoitu Konevitsan luostarisaairelta Laatokan järveltä. Veljestön Keiteleen Hiekan evakkovuosien

jälkeen teos päätyi ortodoksisen kirkkomuseoon 1956, ja oli muun muassa arkkipiispa **Paavalin** virka-asunnossa Kuopiossa.

Suurikokoinen maalaus kuvaa Neitsyt Marian, Jeesus-lapsen ja Joosefin lepoa matkalla Egyptiin. Öljyvärimaalauksessa Neitsyt Maria kannattelee Jeesus-lastaa sylissään. Samalla hän ottaa lusikalla vettä etualalla olevan enkelin ojentamasta kulhosta. Joosef seuraa tapahtumaa taka-alalla. Hänellä on vasemmassa kädessään kolmen punaisen kirsikan terttu.

Kuningas Herodeksen kuoltua pyhä perhe palasi takaisin Israelin maahan. Koska Juudean kuninkaaksi oli valittu edesmenneen poika **Arkelaos**, perhe asettui Galileaan Nasaretin kaupunkiin. Näin kävi osaltaan toteen profeettojen ennustus Jeesus Nasaretilaisesta, juutalaisten kuninkaasta.

Pako Egyptiin -maalauksella on esikuvia myöhäisrenessanssin kuvataiteesta. Manierismiksi kutsuttu tyyliuuntaus sai alkunsa Italiasta, josta sen levisi Länsi-Eurooppaan. Maalaus on kopio taiteilija **Francesco Vannin** (1563-1610) samannimisestä teoksesta vuodelta 1599. Teos tunnetaan nimellä La Madonna della pappa ja se kuuluu Yalen yliopiston taidegallerian kokoelmiin.

Konevitsan luostarista evakuoitujen taideteoksen tyylipiirteet, esikuvat ja materiaalianalyysit antavat olettaa teoksen alkuperästä ja ajoituksesta. Laatokan Valamon luostarin maalauksen tavoitin taideteoksen tekijä on arvoitus, mutta kuvakerronaltaan se kuitenkin jatkaa Raamatun kerrontaa joulun ilosanomasta: Kristus syntyy - Kiittäkää!

Teksti:

TERESA TÖNTSI

FM, Karjalan Liiton hengellisen toimikunnan jäsen

Valamon luostarissa sijaitsevassa Kristuksen syntymä -maalauksessa Jeesus-lapsi loistaa totuuden aurinkona. Kuva: Teresa Töntsi

Lasten sivun (s. 46) tehtävän oikeat vastaukset:

Eläimet: 1 - B, 2 - G, 3 - E, 4 - C, 5 - A, 6 - D, 7 - F Kasvit: 1 - C, 2 - E, 3 - F, 4 - A, 5 - D, 6 - B

Merikarjalainen perinne näkyy Sylvia Veinin jänisteoksissa

Itäisellä Suomenlahdella sijaitseva luovutettuun Karjalaan kuuluva Lavansaari ja sen historia inspiroi Rovaniemellä asuvaa taiteilija **Sylvia Veiniä**, taiteilijanimeltään Sylvilagusta. Hänen isoukkinsa oli merenkulkija ja saarelta kotoisin. Meri, majakat ja inhimillistetyt jänishahmot ovat piirtyneet hänen maalauksiinsa ja piirroksiinsa kertomaan ja nostamaan esiin purjelaiva-aikakauden historiaa uudella tavalla.

Sylvia Veini tuo taiteessaan esiin historiaa uusien tarinallisin keinoin.

Teksti: Leena Valkonen

Kuvat: Sylvia Veini

Miten sinusta tuli taiteilija? Sylvia Veini naurahattaa kysymykselle.

– Kyllä se on geeneistä tullut, vanhemmat ja isovanhemmat ovat olleet erittäin taitavia käsistään. Lavansaarelainen ukkini valokuvasi paljon ja maalasi muun muassa posliinia eläkkeelle jäätyään. Opiskelin ensin valokuvaaja-artenomiksi ja työskentelin pitkään valokuvaajana. Toimin valokuvataiteilijana ja teollisuuskuvaaajana. Piirsin ja maalasin myös siinä rinnalla. Sittemmin jatkoin mediatutkimuksen ja kuvataiteen opintoja, valmistuen taiteen maisteriksi. Valmistuin myös kirjasto- ja informaatioalalle ja toimin nykyisin kirjastonhoitajana. Päivätyöni lomassa teen taiteellista työtä säännöllisesti ja pidän näyttelyn vähintään kerran vuodessa.

– Olen Lavansaaren Veinin sukua, ukin eli äidin isän kautta. Ukin isä oli lavansaarelainen valtamerilaivuri, josta johtuu kiinnostukseni merenkulkuun. Merikarjalainen perimä jyllää minussa vahvana.

– Sittemmin saarelaisuus alkoi vaikuttaa yhä enemmän taiteeseeni. Haluan kuvata saarelaisten kulttuuria kukoistuksessaan. Keskityn taiteessani muun muassa siihen, mitä meidän perheemme ja ihmiset saarilla ovat tehneet.

Jänikset ja majakat tulkitsevat historiaa

Sylvia Veini kertoo, että hänessä heräsi halu kertoa historiaa piirrosten kautta. Tätä työtä hän on tehnyt vuodesta 2016 alkaen.

Informaatioala ja kuvataide kulkevat hänen elämässään rinnakkain koko ajan, ne reflektivat keskenään. Taiteeseen hän löysi elementiksi jänikset ja majakat.

– Jänikset ovat loikkineet elämäni Hailuodolta, missä kävin useasti valokuvaamassa. Ne pomppivat rannalla iltaisin aina tiettyyn aikaan. Ne vain ilmestyivät tauluihin erilaisissa inhimillisissä arjen tilanteissa. Merenkulku ja majakat tulivat tauluihin isoukkini matkojen kautta.

– Hoksasin, että majakat ovat olleet jo silloin, kun isoukkini ja muu suku

on seilannut merillä. He ovat nähneet nämä samat majakat. Majakat ovat olleet tärkeä merenkulun kommunikatiiväline.

Perintö 2, maaliskuu 2022

Täysikuu Pohjoisorkian yllä, tammikuu 2022

– Olen laittanut jäniksille vaatteita: takkeja ja röyjiä, juhla- ja arkiasuja. Maalaan välillä ihan tavallisia jäniksiä, ilman saarelaisuutta. Sisällöt ovat joka tapauksessa tulkintoja, en ole realistti, vaikka käytänkin kirjallisia lähteitä, Sylvia Veini toteaa.

Maalauksia kankaalle ja piirroksia paperille

Taiteilijan työtapoina ovat akryylimaalauksia ja tussipiirros. Hän kertoo maalavansa ja piirtävänsä luonnostelematta suoraan kankaalle tai paperille. Piirroksiin aiheita syntyy, jos jokin inhimillinen asia alkaa painaa mieltä. Nykyisin aihe suodattuu liittyen useimmiten mereen tai merenkulkuun.

Veini sanoo olevansa sadan prosentin synesteetikko, mikä tarkoittaa aistien yhteen kietoutumista. Hän työskentelee usein musiikin ja kirjallisuuden innoittamana. Hän sanoo, ettei usko inspiraatioon, vaan pitää taustatyötä taiteessa tärkeänä. Hän seuraa tiiviisti myös muuta kuvataidetta.

– En usko inspiraatioon, se on vain yksin prosentti eli pieni osa koko työstä.

Olen tutkiva taiteilija, taustat tulee aina selvittää. Jos katson esimerkiksi purjelaivaa, mietin, millainen se oli, oliko suvussani sellaisia, mitä siellä tehtiin, miltä ne tuoksuvat, mikä tunne syntyy. Sitten vasta alan miettiä, miten alan maalata. Taide syntyy elävästä elämästä.

– Kun yleisöstä joku kysyy, mitä olen ajatellut, kun olen maalannut teoksen, annan neuvon: ajatelkaa itse. Väreissä on surua ja iloa. En halua alleviivata, että taiteen tekeminen on terapeutista. Teos kesää paremmin aikaa, jos siihen ei sido hetkeen liittyviä asioita. Taiteilijana en halua kertoa itsestäni kaikkea. Yleisölle tuodaan teoksia, jotka kestävät aikaa.

Joulumuistoja piirroksissa

Karjala ja lavansaarelaisuus näkyy Sylvia Veinin jouluperinteissä. Lempijoulukoriste on joulukuusi, jossa tärkeimpinä koristeina on mummolasta perityt 1950-luvun alun koristeet, sekä ystävilästä saadut esineet. Joulua vietetään rauhassa, se on tärkeää.

Ruoista kalat kuuluvat ehdottomasti Veinin pöytään, niitä pitää olla useassa

eri muodossa ja karjalanpaistia ilman juureksia. Juhlapaistiin eivät juurekset kuulu.

– Olen jänispiirroksissani kuvannut myös joulua muun muassa *Jäniksen joulu majakassa*. Jänis on ensimmäinen villieläin, jonka olen koskaan nähnyt, ehkä se on vaikuttanut siihen, että aihe on istunut vahvasti mieleeni, jäniksellä on oma mytologiansa.

– En ole juuri tuottanut jouluaiheisia teoksia, joulu ja kaamos näkyvät tuotannossani väreissä ja pimeyden kuvauksena. Teen mieluiten teoksia, jotka eivät ole liikaa sidoksissa sesonkeihin, kuvataiteilija kertoo ja lisää muiston:

– Kävin nuorena Buenos Airesissa. Näin täysikuun, jonka kraatterit muodostavat eteläisellä pallonpuoliskolla jäniksen hahmon. Vieressä loisti Etelänristi. Ajattelin hetken esivanhempieni ja päätin toteuttaa jäniksen jollain tavoin taiteessani tulevaisuudessa. Jänikseen liittyy myyttejä eri kulttuureissa, se yhdistetään vahvasti kuuhun muun muassa Etelä-Amerikan vanhoissa kulttuureissa ja Aasiassa. Uusin SKS Kirjat julkaisema teos *”Jänis maailman myyteissä ja tarinoissa”* kertoo asiasta lisää, taiteilija mainitsee.

Taiteilijan käyttämiä lähteitä

Lavansaaresta lisää mm:

- Piispa Heikki: Meri on meidän peltomme, SKS 2002
- Piispa Heikki: Lavansaari, itäisen Suomenlahden villit vuodet 2013
- Hannula, Vaalimo: Lavansaari, Lavansaaren historiatoimikunta 1947
- Lavansaariseura: <https://www.lavansaariseura.net>

Jäniksistä:

- Kujansuu Eija: Metsäjänis utelias älykkö. Docendo 2021
- Hjelt Marjut: Jänis maailman myyteissä ja tarinoissa, SKS 2023
- Crowden James: Chasing hares <https://jamescrowden.co.uk/chasing-hares/>, 2016

Majakoista:

- Laurell, Seppo: Suomen majakat – Finska fyrar- Finnish lighthouses, Nemo 1999

Kalevalan tarinoista kirjoneuleiden malleja

Harrastuksesta tuli vaivihkaa osa ammattia, kun kirjailija Jenna Kostet, 38, alkoi koronakeväänä neuloa kaarrokevillapaitaa.

Teksti: Aira Saloniemi
Kuvat: Hannes Merisaari

Ensimmäistä koronakevään kirjoneuletta miettiessäni mieleeni nousi *Kalevalan* aloitusruno, *Maailman synty*. Se sopi tilanteeseen, jossa pandemia uhkasi maailmaa, kuvailee **Jenna Kostet**, Turun kupeessa Raisiossa asuva kirjailija. Niinpä tuon neulepuseron kuvioiden inspiraationa olivat ”*veen emonen, ilman impi*” ja ”*sotka, sokea lintu*”. Malli onnistui, sillä vähitellen ystävät alkoivat kysellä Kostetilta tämän neuleiden malleja. Pikkuhiljaa niitä syntyi lisää – ja syntyi idea julkaista ne kirjassa. Se ilmestyi 2022 nimellä *Neulottu Kalevala*.

Taustalla olivat rakkaus kansanperinteen ja folkloristiikan opinnoista

tuttuihin myyttisiin kertomuksiin ja Kalevalan runoihin sekä halu luoda kirjoneuleita omasta perinteestä.

– Suomessa oli tuolloin jo muutamia vuosia oltu innostuneita islantilaisista neuleista. Minua harmitti kotimaisen villan ja villantuottajien puolesta. Jos muualla osataan ammentaa inspiraatioita paikallisista perinteistä niin miksei

myös meillä, Jenna Kostet sanoo.

Kirjan sisältämien mallien nimet ovat suoraan *Kalevalan* runoista. Niitä ovat esimerkiksi *Suolaulu*, *Kultainen käki*, *Saari*, *Tuonen karhu*, *Anna huoliahevosen* ja *Ilmatar*.

– Neuleen suunnittelu lähtee liikkeelle runon jostain puhuttelevasta kohdasta, joka inspiroi. Kuvioissa tois-

Kirjoneulekin voi kertoa tarinan, pohtii kirjailija ja neulesuunnittelija Jenna Kostet.

tuvat muun muassa lumikiteet, skandinaaviset riimut ja perinteisestä kirjonnasta tai lautanauhoista tutut muodot.

Neulemalleja ja tietoa runoista

Kokonaan suomalaisia neulemalleja on lopulta vähän ja niissä tuntuvat balttilaiset ja skandinaaviset vaikutteet. Symboleja ja kuvioita lainatessaan Kostet ottaa huolellisesti selvää missä yhteydessä niitä on alun perin käytetty ja mitä ne ovat käyttäjilleen merkinneet.

– Muuntelu ja yhdistely kuuluvat perinteeseen, malleissani modernisoin perinnettä. Pyrin saamaan esille suomalais-karjalaista mentaliteettia. *Kalevalan* runoihin perustuvissa neulemalleissa pääsen yhdistämään minulle tuttuja ja tärkeitä asioita: itämerensuo-

Pohjolan neito –neulepusero.

Pitsintekijän tytär –villkasukat.

malaista ja skandinaavista mytologiaa sekä tarinankerrontaa ja käsityöperinnettä.

– Nämä ovat minun tulkintojani runoista, joku toinen voi tehdä niistä hyvin erilaisia. Jokaisella suunnittelijalla on myös oma tunnistettava kädenjälkensä.

Kostetin kirjoneuleille tyypillistä on kaksivärisyys: on pohjaväri ja usein sitä vaaleampi väri kuvioissa. Villapaidat kudotaan suljettuna neuleena pyöröpuikoilla. Tällöin kutoja saa tehdä työn koko ajan oikealta puolelta ja kaksivärisyyden ansiosta mallit ovat suhteellisen helppoja kutoa. Aloittelijankin on mahdollista selvittää niistä.

Valmiin vaatekappaleen kuvan ja ohjeen lisäksi *Neulottu Kalevala* sisältää myös kyseiseen malliin liittyvän runon sekä selityksen sen taustasta. Teos on-

kin yhtä aikaa sekä mallikirja että kansaperinteen tietokirja.

– *Kalevalassa* on 50 runoa, ja ajatus niiden neulomisesta kokonaiseksi saraksi sai mielikuvitukseni heräämään. Tällä hetkellä koossa on neule noin puoleen runoista.

Uusia malleja hän myy yksittäisinä ohjeina, mutta myös seuraava neulekirja on suunnitteilla.

Siinä kuljetaan länsisuomalaisilla rannoilla esiintyvissä kivikehissä, jätulin-tarhoissa.

Tänä vuonna tuli julki uudenlainen, narratiivinen tietokirja *Kuuden Katariinan jäljillä*, joka sijoittuu Turun linnaan. Kostet on toiminut linnan asiakaspalvelussa 17 vuotta ja tuntee sen kuin omat taskunsa. Kirjaansa hän poimi kuusi Katariina-nimistä naista, joiden elämä sivuaa Turun linnaa.

Hän oli myös yhtenä kirjoittajana Vuoden kotiseututeoksena 2020 palkitussa tietokirjassa *Yks raitti – kaks kyllää: Hykkilän ja Lunkaan kyläkirja*. Se kertoo etelähämäläisen Tammelan kunnan Hykkylän ja Lunkaan kaksoiskylästä.

– Seuraava romaanini liittyy länsisuomalaisiin myyttisiin uskomuksiin ja magiaan. Sen aiheena on 1660-luvulla Tyrvään Liitsolan kylässä elänyt, Turussa noituudesta tuomittu nainen. Kirja ilmestyy ensi keväänä.

Turun linnan asiakaspalvelusta Kostet jäi pois kuluvan vuoden alussa ja voi nyt keskittyä kirjojen kirjoittamiseen ja neulemalleihin. Monenlaista tekemistä siis on tiedossa jatkossakin.

– Verkkokauppani nimi on *Ihtiriekko*. Se tarkoittaa muun muassa meluavaa, häiriköivää nuorta. Mielestäni luovuus on kuin häirikkö, joka ei anna rauhaa ennen kuin tulee kuulluksi. Joskus toivoisin, että vuorokaudessa olisi enemmän tunteja. Olisiko helpompaa, jos niin monet asiat ja työt eivät kiinnostaisi?

Mytologiaa ja magiaa romaaneissa

Runojen neulomiseen ei ole pitkä matka Kostetin kirjailijan työstä, jota hän on harjoittanut jo nuoresta.

– Kasvoin historian ja tarinoiden parissa, sillä lapsuuskodissani luettiin paljon ja museoalalla toimivan isäni ansiosta koti oli täynnä kirjoja. Äitini toimi kuvaamataidon opettajana. Jo pienessä kirjoitin tarinoita ja haaveilin kirjailijan ammatista. Tosin esikoisteokseni, nuortenromani *Lautturi* ilmestyi vasta 2014, kun olin 28-vuotias. Se liittyy sikäli myytteihin ja *Kalevalaan*, että tarinan lautturi on juuri hän, joka kuljettaa vainajat yli Tuonelanjoen.

Tähän mennessä Jenna Kostet on kirjoittanut viisi romaania ja yhden tietokirjan. Esimerkiksi 2015 ilmestynyt *Marrasyöt* sivuaa kansaperinnettä.

Viipurin Taiteilijaseura on ammatti- taiteilijoiden yhdistys

Teksti ja kuvat: Maija Ruoslahti

Kaksikymmentäluvun Viipurissa kokoontui ryhmä ammattimaisesti työskenteleviä kuvataiteilijoita mielipiteiden vaihtoon ja järjestämään yhteistä taidenäyttelyä.

Vuonna 1930 viidentenä syyskuuta Viipurin Pyöreässä tornissa taiteilijoille oli pöytävaraus. Siellä julkistettiin Viipurin Taiteilijaseuran perustamisasia-kirja. Kokous valitsi yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi taiteilija ja kirjailija **Viljo Kojon**.

Viipurin alueen kuvataiteen ammattitaiteilijoiden yhdistys Viipurin Taiteilijaseura aloitti järjestäytyneen toiminnan ja piti aktiivisesti yhteisnäyttelyitä. Yhdistysrekisteriin kirjattiin ensimmäiset säännöt 1932.

Seura vaikuttaa koko Suomen taidekulttuurissa ollen yksi perustajajäsenistä 1938 alkaneessa Suomen Kuvataidejärjestöjen Liitossa. Monet tunnetut suomalaiset taiteilijat ovat olleet Viipurin Taiteilijaseuran jäseniä.

Sodan syytyminen mullisti Viipurin. Siitä huolimatta seura jatkoi kokouksiaan tilanteiden mukaan ja järjesti näyttelyitä.

Sodan jälkeen yhdistys hajaantui ympäri Suomea eri paikkakunnille, eniten Helsingin alueelle. Myös Viljo Kojon perheineen asettui pääkaupunkiseudulle. Viipurin Taiteilijaseura rekisteröityi Helsinkiin. Taidehallissa pidettiin 1947

Taiteilijaseuran 80-vuotisjuhlanäyttelyn avajaiset Lahden Taidemuseossa 2010.

ensimmäinen sodanjälkeinen yhteisnäyttely. Viljo Kojon pitkä puheenjohtajuus siirtyi seuraavalle puheenjohtajalle vuonna 1960.

Viipurin Taiteilijaseura toimii aktiivisesti tänäkin päivänä

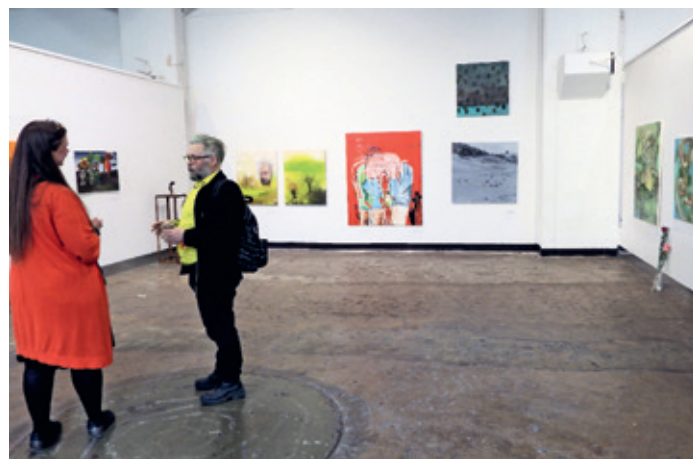
Säännöllinen jäsenten vuosinäyttelyiden järjestäminen Suomessa on yhdistyksen päätoimintaa. Samalla itsenäisesti työskentelevät taiteilijat kohtaavat toisiaan.

Yhdistys kokoontuu hallituksen valmistelemiin, päättäviin kokouksiin kaksi kertaa vuodessa, syys- ja kevätkokouksiin. Karjalaistausta ja karjalaiskulttuuri ovat edelleen yhdistyksen kantavina voimina. Seurassa on satakunta jäsentä.

Yhdistyksen kotisivut www.viipurintaiteilijaseura.fi kertovat yhdistyksestä ja tapahtumista. Sivustolta löytyy myös tietoa jäseneksi liittymisestä.

Viipurin Taiteilijaseura teki retken Viipuriin vuonna 2012. Jäsenet astelemassa sisään Viipurin Taidemuseoon portaita pitkin.

Vuosinäyttelyyn toukokuussa 2023 Helsingin Kaapelitehtaalla osallistui 53 taiteilijaa. Avajaistilaisuudessa etualalla taiteilija Jari Järnström.

Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto (KPYL)

Teksti: Anu Kekki

Yhteistyötä pitäjissä

Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto (KPYL) toimii luovutetun Karjalan alueella sijainneiden pitäjien yhdyssiteenä ja tuo esille historiaa ja nykypäivää. Näkyvimpänä osana KPYL:n toimintaa ovat Karjalatalolla tapahtuvat pitäjiesittelyt, joita on mahdollisuus seurata myös verkossa tai jälkitalenteena.

KPYL kutsuu pitäjähdistykset Karjalaiset Pitäjät Foorumin, kaikkien karjalaispitäjien keskinäiseen keskustelutapahtumaan lauantaina 27.1.2024 klo 11-15 Karjalatalon Yläsalissa ja verkossa. KPYL teemoittaa tilaisuuden ja pyytää valmistellut puheenvuorot virittämään

aiheiden yhteistä käsittelyä. Ilmoittautumiset sähköpostitse osoitteeseen Karjalaispitajat@gmail.com.

Karjalaisyhdistysten tapahtumatarjontaa on mitä runsain. Moneen tilaisuuteen ovat tervetulleita muutkin kuin järjestävän seuran omat jäsenet. Kannattaa osallistua myös "naapuripitäjien" tapahtumiin. Yhteistyö eri yhdistysten välillä osaltaan varmistaa toiminnan siirtymistä seuraavillekin sukupolville.

Tapahtumien oikeanaikainen ja oikeanlainen viestintä on tärkeää. Hyvin informoitu ennakkotieto tapahtumasta ja sen ajankohdasta luo osallistujille kuvan siitä minkälaiseen tilaisuuteen aikoo osallistua. Myös tapahtumasta jälkikäteen kerrottu tarina antaa positiivista signaalia yhdistyksen toiminnasta.

Helpoin ja nopein tapa viestittää isolle joukolle tapahtumista ja monista muistakin yhdistyksen asioista ovat sähköiset verkkoalustat, www sivut, Facebook, Instagram jne.

Useilla yhdistyksillä on Karjalan Liiton verkkosivuilla omat sivustonsa. Näiden jäsenjärjestöjen sivujen ylläpitämiseen saa ohjeita ja neuvoja KPYL:n ja Karjalan Liiton yhdessä toteuttaman "Digi-iltamat" projektin kautta. Projekti sisältää Teams-alustalla tapahtuvia koulutustilaisuuksia jäsenjärjestöjen sisällöntuottajille, sekä "Digiklinikka"-sivut www.karjalanliitto.fi/viestinta/digiklinikka.html, josta saa ohjeita ja neuvoja.

Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto sukujen asialla

Teksti: Eeva-Riitta Wirta

Karjalan Liittoon kuuluvien sukuyhteisöjen, sukuseurojen ja -yhdistysten, piiriä vastaava organisaatio on Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto ry, lyhennettynä KSYL. Sukujen, kuten pitäjienkin, toiminta on valtakunnallista ja nykyisin jäsenenä on 50 karjalaista sukuseuraa. Alun perin KSYL perustettiin vuonna 1999 tukemaan sukuseurojen toimintaa Karjalan Liitossa, joten myös KSYL:llä on edustus Karjalan Liiton liittohallituksessa ja Karjalan Liiton liittovaltuustossa.

KSYL järjestää vuosittain säännöllisesti tapahtumia. Keväisin on pidetty Karjalaiset suvut -seminaari. Aihepii-

rinä on ollut karjalaisiin sukuihin kohdistuva sukututkimus sekä kotiseutu- ja perinnetyö, mutta myös karjalaisuuteen liittyvät uudet näkökulmat tai tutkimustulokset. Syksyisin järjestettävän Sukujen päivä- seminaarin ohjelma on ollut yleensä käytännön läheinen, tavoitteena tukea seurojen toiminnan kehittämistä. Lisäksi KSYL on osallistunut liittona sukutiedon jakamiseen sukuihin liittyvissä yhteisissä tapahtumissa, joista Suomen Sukututkimusseuran Sukututkimuspäivät ja Kuulutko sukuuni -tapahtumat ovat olleet suurimpia.

Sukututkimuksen päivä julistettiin pidettäväksi 11.4. valtakunnallisten sukututkimusyhdistysten voimin joulukuussa 2021, ja KSYL oli joukossa mukana. Sukututkimuksen päivä pyri-

täänkin huomioimaan oikeana päivänä tai jonkun sopivan tapahtuman yhteydessä.

Sukututkimuskurssi järjestetään vuosittain syksyllä ja painotus on ollut erityisesti karjalaisten sukujen tutkimisessa. Aiemmin ohjelmassa on ollut syksyisin arkistomatka, mutta nyt matkakohteita on lisätty ja ohjelmassa voi olla tutustumisen johonkin ajankohtaiseen museoon, jossa esitellään karjalaisuutta.

Karjalan Liiton jäsenseurojen toiminta- kilpailujen 2022 tuloksia

Piiri- ja liittoyhdistykset, pisteet

1. Karjalan Liiton Satakunnan piiri ry, 10681
2. Karjalan Liiton Kymenlaakson piiri ry, 1073
3. Karjalan Liiton Päijät-Hämeen piiri ry, 803
4. Karjalan Liiton Varsinais-Suomen piiri ry, 442
5. Karjalan Liiton Pohjolan piiri ry, 336
6. Karjalan Liiton Kuopion Piiri ry -

Karjalaseurat

Seurat yli 300 jäsentä:

1. Hyvinkään Karjala-seura ry, 4140

Seurat 201-300 jäsentä:

1. Oulun Karjalaseura ry, 1949
2. Paimion Karjala-seura ry, 1690

Seurat 101-200 jäsentä:

1. Porin Karjala-seura ry, 5215
2. Vaasan Karjalaseura ry, 5200
3. Rauman Karjalaiset ry, 4258
4. Laukaan Karjalaiset ry, 3917
5. Haminan Karjalaseura ry, 3549
6. Keuruun Karjalaseura ry, 2691
7. Turun Karjala-Seura ry, 2024
8. Tampereen Karjala-seura ry, 1739
9. Valkeakosken Karjalalaiset ry, 1397
10. Äänekosken Karjala-Seura ry, 1121
11. Vammalan Karjalaseura ry, 1038
12. Kouvolan Karjala-seura ry, 960
13. Juankosken Karjalaiset ry, 946
14. Perniön Karjalaiset ry, 704
15. Jokioisten Karjalaisseura ry, 498
16. Lopen Karjalaseura ry, 344
17. Hämeenlinnan Karjala-seura ry, 311

Seurat 51-100 jäsentä:

1. Askaisten-Merimaskun Karjalaiset ry, 6611
2. Juupajoen Karjalaseura ry, 2828
3. Raision Karjalaseura ry, 2381

4. Jämsän Karjalaseura ry, 1531
5. Juvan Karjalaiset ry, 1330
6. Karhulan Karjalaiset ry, 1315
7. Karkkilan karjalaseura ry, 1017
8. Heinolan Karjalaseura ry, 1011
9. Kankaanpään Karjalaseura ry, 746
10. Paavolan Karjalaseura ry, 701
11. Ylivieskan Karjalaiset ry, 647
12. Suonenjoen Karjalaseura ry, 607
13. Varkauden Karjalaseura ry, 590
14. Alavuden Karjala-seura ry, 502
15. Ikaalisten Karjalaseura ry, 467
16. Joroisten Karjalaseura ry, 447
17. Hollolan Karjalaseura ry, 399
18. Kemian seudun Karjalaseura ry, 394
19. Isonkyrön Karjalaiset ry, 370
20. Harjavallan Karjala-seura ry, 347
21. Tammelan Karjalaseura ry, 344
22. Nousiaisten Karjalaseura ry, 300
23. Sauvon Karjalaseura ry, 300
24. Loimaan seudun Karjalaseura ry, 298
25. Seinäjoen Seudun Karjalaseura ry, 271
26. Punkalaitumen Karjalaseura ry, 266
27. Ylöjärven Karjalaiset ry, 253
28. Jyväskylän Karjalaiset ry, 252
29. Lavian Karjalaseura ry, 252
30. Joutsan Karjalaseura ry, 201
31. Kauhajoen Karjalaseura ry, 172
32. Valkealan Karjalaseura ry, 156
33. Vihannin Karjalaseura ry, 110

Seurat 0-50 jäsentä:

1. Haapamäen Karjalaiset ry, 2270
2. Toysän Karjalaiset ry, 988
3. Kärkölän Karjala-seura ry, 900
4. Eurajoen Karjalaseura ry, 797
5. Lievestuoreen Karjalalaiset ry, 551

6. Jalasjärven Karjalaseura ry, 476
7. Yyterin Karjalaseura ry, 400
8. Ypäjän Karjalaseura ry, 377
9. Ahlaisten Karjalaiset ry, 367
10. Elimäen Karjalaseura ry, 352
11. Laihian Karjalaiset ry, 323
12. Kurikan Karjalaiset ry, 322
13. Kuusankosken Karjalaseura ry, 277
14. Suolahden Karjala-seura ry, 251
15. Ylä-Lapin Karjalaseura ry, 214
16. Auran Karjalaseura ry, 162
17. Hauhon Karjalaiset ry, 145
18. Hämeenkosken Karjalaseura ry, 94
19. Koillis-Lapin Karjalaseura ry, 57
20. Noormarkun Karjalaseura ry -

Pitäjäseurat

1. Hiitolan Pitäjäseura ry, 9551
2. Sakkola-Seura ry, 5159
3. Ruskeala-Seura ry, 2023
4. Vahviala-seura ry, 1441
5. Kivennapaseura ry, 1261
6. Etelä-Karjalan Wiipuri-Seura ry, 551
7. Helsingin seudun Soanlahtelaiset ry, 213
8. Korpiselkä Seura ry, 412
9. Sortavalan Pitäjäseura ry, 330
10. Suur-Jaakkimalaiset ry, 629
11. Vuoksela-Seura ry, 615

Muut jäsenyhteisöt

1. Äänellä Itkijät -yhdistys ry, 1532
2. Sekakuoro Karjalan Käköset, 853
3. Sekakuoro Kymen Laulu ry, 699
4. Lahden Torkkelin Kilta ry, 290
5. Lappeenrannan Karjalakuoro ry, 36

Seurat 100- jäsentä

1. Porin Karjala-Seura (40), 10519
2. Rauman Karjalaiset (33), 8392
3. Oulun Karjalaseura (19), 4744
4. Haminan Karjalaseura (15), 4558
5. Hämeenlinnan Karjala-Seura (15), 3791
6. Sakkola-Seura (14), 3300
7. Ruskeala-seura (8), 1908
8. Porvoon Karjala-seura (8), 1880
9. Hiitolan Pitäjäseura (5), 1101
10. Vammalan Karjalaseura (6), 1024
11. Kouvolan Karjala-Seura (2), 687
12. Tampereen Karjala-seura (2), 646
13. Juankosken Karjalaiset (2), 610
14. Keravan Karjalaseura (2), 470
15. Turun Karjalaseura (1), 329
16. Suur-Jaakkimalaiset ry (1), 327
17. Laukaan Karjalaiset (1), 252

Seurat yhteensä 97897

8. Isonkyrön Karjalaiset (9), 2299
9. Vihannin Karjalaseura (12), 2115
10. Kuusankosken Karjalaseura (9), 2068
11. Harjavallan Karjalaseura (8), 1829
12. Yyterin Karjalaseura (9), 1686
13. Ylä-Lapin Karjalaseura (6), 1528
14. Karhulan Karjalaiset (5), 1361
15. Kiukaisten Karjalaseura (7), 1341
16. Haapamäen Karjalaiset (7), 1287
17. Heinolan Karjalaseura (5), 1281
18. Hollolan Karjalaseura (6), 1069
19. Kemianseudun Karjalaseura (6), 1064
20. Jyväskylän Karjalaiset (4), 1026
21. Jokioisten Karjalaisseura (3), 967
22. Tavastilan Karjalaseura (3), 843
23. Laihian Karjalaiset (4), 702
24. Nousiaisten Karjala-seura (2), 472
25. Juvan Karjalaiset (2), 361
26. Mäntyharjun Karjalaseura (1), 355
27. Karjalaisen Tarinakerho (1), 343
28. Kirkkonummen Karjala-Seura (1), 317
29. Kärkölän Karjalaseura (3), 263
30. Määttästen sukuseura (1), 202

Karjalan Liiton kuntorallin 2022 tuloksia

Piirien välinen kilpailu

1. Karjalan Liiton Satakunnan piiri, 34633
2. Karjalan Liiton Pohjolan piiri, 17354
3. Karjalan Liiton Kymenlaakson piiri, 12858
4. Karjalaisseurojen Etelä-Hämeen piiri, 8826
5. Karjalan Liiton Uudenmaan piiri, 8202
6. Karjalan Liiton Varsinais-Suomen piiri, 5530
7. Karjalaisseurojen Pohjanmaan piiri, 3001
8. Karjalan Liiton Päijät-Hämeen piiri, 2956
9. Karjalan Liiton Keski-Suomen piiri, 2565
10. Karjalan Liiton Etelä-Savon piiri, 716
11. Karjalaisseurojen Pirkanmaan piiri, 646
12. Karjalaisseurojen Kuopion piiri, 610

Seurojen välinen kilpailu

Seurat 0-100 jäsentä

1. Kankaanpään Karjalaseura (22), 5545
2. Raision Karjalaseura (22), 4729
3. Riihimäen Karjalaisen seura (14), 4068
4. Paavolan Karjalaseura (16), 3999
5. Ylivieskan Karjalaiset (15), 3904
6. Ahlaisten Karjalaiset (15), 3196
7. Inkeröisten seudun Karjalaseura (12), 3139

Karjalan Liiton Kuntorallin liikuntasuoritukset 1.1.-31.12.2023

Yhdestä liikuntasuorituksesta saat yhden pisteen. Liikuntasuoritukseksi lasketaan 30 min. kestävä liikunta. Pisteitä voi kerätä vain 1/pvä. Karjalan Liiton kilpailuihin osallistumisesta saat 2 pistettä/pvä.

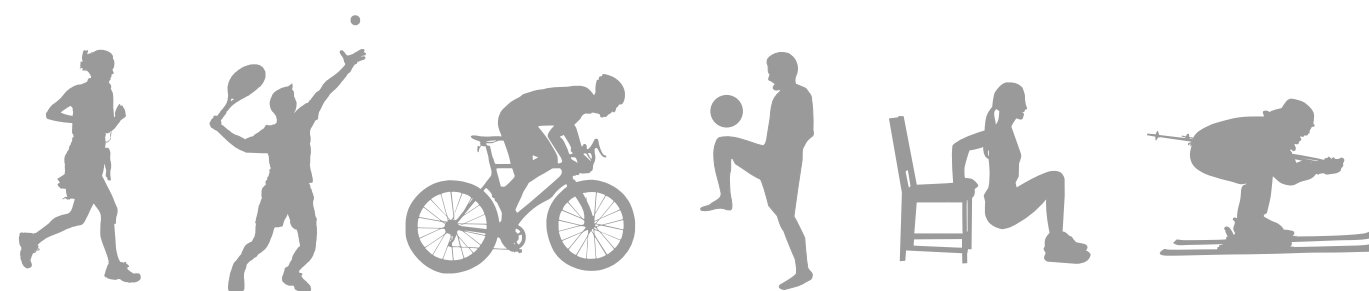
Palauta kuntorallikortti valmiiksi laskettuna 31.1.2024 mennessä omaan

seuraasi, joka toimittaa kaikkien seura-
laisten kortit valmiiksi laskettuina 15.2.
mennessä omaan piiriinsä / Pitäjäh-
distysten liittoon / Sukuyhteisöjen Liit-
toon. Piiri toimittaa kaikki kortit seu-
roittain valmiiksi laskettuina Karjalan
Liiton toimistoon 28.2. mennessä.

Parhaiten kuntopisteitä keränneet
seurat palkitaan vuosittain erikseen il-

moitettavassa tilaisuudessa. Ennen pal-
kitsemista seurat järjestetään kahteen
eri sarjaan: seurat, joissa on alle 100 jä-
sentä ja seurat, joissa on 101 jäsentä tai
enemmän.

Kuntorallin korttipohja on myös la-
dattavissa Karjalan Liiton verkkosivuil-
ta.

Leikkaa tästä

LIIKUNTASUORITUKSET

VKO	ma	ti	ke	to	pe	la	su	VKO	ma	ti	ke	to	pe	la	su	VKO	ma	ti	ke	to	pe	la	su
1								19								37							
2								20								38							
3								21								39							
4								22								40							
5								23								41							
6								24								42							
7								25								43							
8								26								44							
9								27								45							
10								28								46							
11								29								47							
12								30								48							
13								31								49							
14								32								50							
15								33								51							
16								34								52							
17								35															
18								36															
kävely=KÄ	hökkä=HÖ							hiito=HI															
pallopelit=PA	voimistelu=VO							sauvakävely=SKÄ															
kuntosali=KS	vesivoimistelu=VV							tanssi=TA															
uinti=UI	kyykkä=KY							soutu=SO															
pyöräily=PY	KL kisat=KL							hyötyliikunta=HL															
suunnistus=SU	polkujuoksu=PJ							(esim. portaiden nousu, lumen luonti, haravointi)															

Liikuntasuorituksen saat 30 min. liikunnasta. Vain yksi liikuntasuoritus/päivä.
Kirjoita päivämäärän kohdalle ruutuun liikuntasuorituksen tunnus (esim. KÄ)

KL-KILPAILUT

LIIKUNTASUORITUSTEN MÄÄRÄ

KUNTOILIJAN TIEDOT

NIMI _____

OSOITE _____

SEURA _____

PIIRI _____

Kuva: Saimaa-kuvat.fi

Kuva: Karjalan Liitto

Kuva: Saimaa-kuvat.fi

KARJALAN LIITTO ry.

Ensi vuonna mennään Mikkeliin!

Karjalaiset kesäjuhlat 15.–16.6.2024

Seuraavat Karjalaiset kesäjuhlat® järjestetään vuonna 2024. Juhlapaikkana on Mikkeli ja Etelä-Savo.

Tietoja lisätään nettisivuille www.karjalaisetkesajuhlat.fi

Yhteyshenkilö: Mervi Piipponen, mervi.piipponen@karjalanliitto.fi.

Kutsu
Lämpimästi tervetuloa Karjalan Liiton
ITSENÄISYYSPÄIVÄN JUHLAAN
ke 6.12. klo 12.00
Karjalatalolle,
Käpyläkuja 1, 00610 Helsinki

OHJELMA
Juhlapuhe, kansanedustaja, eduskunnan
Karjalakerhon puheenjohtaja Hilikka Kemppi
Musikista vastaavat Karelia-puhallinorkesteri johtajanaan Heino
Koistinen ja Viipurin Lauluveikot johtajanaan Ilkka Aunu.
Muutokset mahdollisia.

Vapaa pääsy. Tumma puku tai kansallispuuku. Kunniamerkit.

Juhlan jälkeen maksullinen juhlalounas
ravintola Sylvissä klo 13–16.
Varaukset ennakkoon sähköpostitse
sylvi@prandia.fi tai
puhelimitse 050 535 6735.
Tervetuloa!

KARJALAN LIITTO

Pitäjä- ja suku-
LEHTISEMINAARI
la 20.1.2024 klo 10.30–15.00
Karjalatalolla, Käpyläkuja 1,
00610 Helsinki.

Ohjelma ilmoitetaan myöhemmin verkkosivuilla: www.karjalanliitto.fi/tapahtumat

**Joululeivonnaisia ja
käsitöitä**
Myynnissä mm. kakkuja, piirakoita,
villasukkia, lapasia, koruja,
joulukoristeita.
Tule tekemään löytöjä!

Karjalatalon Joulumyyjäiset
la 16.12. klo 10–14
Tervetuloa!

Alkuvuoden kursseja

Tallukkaanpohjia ja rotinapiirasia tekemään ja äänellä itkemään

Oletko maistanut tallukkaanpohjia? Tule piirakkakurssille tutustumaan, mitä ne ovat ja miten niitä tehdään. Lisäksi opetellaan rotinapiirastien ja perinteisten karjalanpiirakoiden tekoa. Tunteiden ilmaisu sanoin ja sävelin -koulutus opastaa esiäitien itkuvirsiinperinteeseen.

Piirakkakurssit 17. ja 18.2. klo 10–15

Helmikuussa järjestetään kaksi samansäilytystä kurssia. Niillä opetellaan perinteinen riisi- ja perunapiirakka ja vähemmän tunnetut ruistaikinaiset tallukkaanpohjat ja pullataikinaista valmistettavat rotinapiiraset.

Piirakkakurssilla saa näppituntuman pulikan pyöritykseen. Perinnetoimikunnan puheenjohtaja Kirsi Limatius (oik.) neuvoo tekniikkaa. Kuva: Mervi Piipponen

Ajankohta: 17.2., ilmoittautuminen 5.2. mennessä. 18.2., ilmoittautuminen 5.2. mennessä.

Ilmoittautuminen:

Kurssille ilmoittaudutaan Karjalan Liiton nettisivuilla kurssiesittelyn yhteydessä olevalla lomakkeella.

Hinta: Karjala-kortilla 50 €, muutoin 65 € sisältää opetuksen, reseptit, aamukahvin ja piirakkamaistiaiset. Alle 18-vuotiaat puoleen hintaan. Peruutukset ja lisätiedot sähköpostitse tai puhelimitse: mervi.piipponen@karjalanliitto.fi.

Kurssipaikka: Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.

Kurssi toteutetaan, jos osallistujia on riittävästi.

Muutokset mahdollisia.

Lisätietoja Kirsi Limatiukselta, p. 040 549 4837.

Kurssin järjestää Karjalan Liitto.

Karjalaiseen piirakkaperinteeseen voi tutustua ennakoon katsomalla liiton piirakkaviikon tallenteet: <https://www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/karjalan-liiton-toiminta/tallenteet/piirakkaviikko.html>

Piirakkakurssin peruutusehdot:

Jos osallistuja peruuttaa osallistumisensa viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen, veloitamme järjestelykuluina 25 euroa. Ilmoittautuminen kurssille on sitova. Kurssimaksua ei palaute, jos jätät pois järjestäjästä riippumattomasta syystä. Jos et pääse osallistumaan kurssille ja ilmoitat siitä kaksi viikkoa ennen kurssia, voit ilmoittaa kurssille jonkun toisen henkilön. Kurssimaksu palautetaan, jos perut kurssin sairastumisen takia ja sinulla on esittää lääkärintodistus.

Tunteiden ilmaisua sanoin ja melodian -kurssi 16.–18.2.

Kurssilla perehdytään iäkkäiseen itkuvirsiinperinteeseen, sen taustoihin ja historiaan sekä kuullaan äänellä itkemisen merkityksestä tämän päivän ihmiselle. Osallistujat tutustuvat erilaisiin itkuihin ja kuulevat itkunäytteitä. Omaan itkemiseen edetään itkukieli-, mielikuva-, melodia- ja muita harjoituksia tekemällä.

Äänellä itkun kurssilla voi tehdä myös oman itkun. Aiheita kootaan paperille. Kuva: Mervi Piipponen

Kurssin opettajana on Äänellä Itkijät ry:n kouluttaja Pirkko Fihlman.

Ilmoittautuminen 5.2. mennessä: Kurssille ilmoittaudutaan Karjalan Liiton nettisivuilla kurssiesittelyn yhteydessä olevalla lomakkeella tai p. 044 730 0118. Peruutukset ja lisätieto sähköpostitse tai puhelimitse: toimisto@karjalanliitto.fi, p. 044 730 0118.

Hinta: Karjala-kortilla 85 €, muilta 105 €. Sisältää koulutuksen, materiaalit ja kahvit molempina päivinä. Muutokset mahdollisia.

Kurssipaikka: Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki.

Kurssi toteutetaan, jos osallistujia on riittävästi.

Kurssin järjestää Karjalan Liitto ry, Äänellä Itkijät ry ja Opintokeskus Sivis.

Itkuvirsiinperinteeseen peruutusehdot:

Jos osallistuja peruuttaa osallistumisensa viimeisen ilmoittautumispäivän jälkeen, veloitamme järjestelykuluina 35 euroa/kurssipäivä. Ilmoittautuminen kurssille on sitova. Kurssimaksua ei palaute, jos jätät pois järjestäjästä riippumattomasta syystä. Jos et pääse osallistumaan kurssille ja ilmoitat siitä kaksi viikkoa ennen kurssia, voit ilmoittaa kurssille jonkun toisen henkilön. Kurssimaksu palautetaan, jos perut kurssin sairastumisen takia ja sinulla on esittää lääkärintodistus.

Karjalan Liiton piirakkakisat Lappeenrannassa 23.3.

Nyt piirakkataitoja treenaamaan!

Karjalan Liiton piirakkamestaruus kisat järjestetään Lappeenrannassa lauantaina 23.3.2024. Tarkemmat tiedot paikasta ja kellonajoista ilmoitetaan myöhemmin. Entiseen tapaan kisataan useissa eri sarjoissa, mahdollisuus on osallistua eri ikäsarjoissa tytöille ja pojille sekä naisten ja miesten sarjoissa. Kisat ovat kaikille avoimet.

Ilmoittautuminen kisoihin Karjalan Liiton nettisivuilla olevalla lomakkeella (www.karjalanliitto.fi/Piirakkakisat) 11.3.2024 mennessä. Ei jälki-ilmoittautumista. Myös tarkemmat kisaohjeet löytyvät nettisivuilta.

Piirakkakisojen yhteydessä tullaan järjestämään ruokaperinteen seminaari 22.3., jonka aiheena on karjalainen piirakkaperinne, karjalainen perinnevege ja ruokaperinteen merkitys tämän päivän ihmiselle. Kisojen yhteistyökumppanina toimii muun muassa Taste of Saimaa -hanke ja Etelä-Karjalan museo, jolla on tänä vuonna meneillään Ruokamaakunta Nyt! - 11 000 vuotta ete-

Piirakkakisoissa tehdään ohra- ja perunapiirakkoita. Kuva Elina Orpana.

läkarjalaista gastronomiata jatkuvassa kattauksessa -ruokaperinnehanke.

Karjalan Liitto kehittää toimintaansa Etelä- ja Pohjois-Karjalassa. Piirakkakisojen järjestäminen Lappeenrannassa on yksi avaus tässä työssä ja avaus yhteistyöhön eteläkarjalaisten toimijoiden kanssa.

Lisätietoja Karjalan Liiton perinnetoimikunnan puheenjohtaja Kirsi Limatius, kirsi.limatius@olen.to, p. +358 40 549 4837 ja Mervi Piipponen, mervi.piipponen@karjalanliitto.fi.

Piirakkakisan sarjat:

alle 5-vuotiaat pojat ja tytöt
5–7-vuotiaat pojat ja tytöt
8–10-vuotiaat pojat ja tytöt
11–15-vuotiaat pojat
11–15-vuotiaat tytöt
16–25-vuotiaat nuoret
yli 25-vuotiaat naiset
yli 25-vuotiaat miehet

Digiklinikasta apua yleisimpiin Karjalan Liiton verkkosivustoalustaa koskeviin kysymyksiin

Karjalan Liitto tarjoaa jäsenseuroilleen maksuttoman verkkosivustoalustan, LianaCMS:n. Seurojen ylläpitäjille on järjestetty vuoden 2023 aikana yhteensä kuusi Digi-iltamat-nimistä verkkosivustokoulutusta Teamsin välityksellä etäyhteydellä. Keväällä opastusta annettiin kolmena iltana per ryhmä. Syksyllä digi-iltamien kukin ryhmä on saanut koulutusta kahtena iltana. Opastuksen järjestäjinä ovat olleet Karjalaisten Pitäjähdistysten Liiton vapaaehtoiset ja Karjalan Liitto. Kouluttajana on toiminut Matti Holopainen.

Verkkosivuston käytön tueksi vapaaehtoiset ovat perustaneet Karjalan Liiton verkkosivuille Digiklinikan, jolta ylläpitäjät voivat löytää vastauksia yleisimpiin verkkosivuston käytön ongel-

miin. Syyskuussa verkkosivustoaluston toimittaja, LianaTech, toteutti järjestelmäuudistuksen, jonka jälkeen kaikilta verkkosivuston käyttäjiltä on vaadittu salasanan vaihtaminen. Digiklinikka-sivustolta löytyy ohje myös tähän.

Verkkosivuston ylläpitäjiä kehoitam-

me tutustumaan Digiklinikka-sivuston ohjeisiin neuvua tarvitessaan: <https://www.karjalanliitto.fi/viestinta/digiklinikka.html>

Myös verkkosivustotoimittajan, LianaTechin, tuki on käytettävissä: tuki@lianatech.com.

Pitäjäesittelyt jatkuvat

Luovutetun Karjalan pitäjien esittelyjä jatketaan ensi vuonnakin. Ensimmäisessä esittelyssä torstaina 22.2. klo 18–20 kuullaan Laatokan Karjalassa sijainneesta Salmista ja Suomenlahden rantapitäjästä Koivistosta.

Seuraavat esittelyt ovat 14.3. ja 11.4.2024. Lisätietoja karjalanliitto.fi.

SOINTULA
TUOMO AITTA

Lappeenrannan kaupunginteatterin
Suurella näyttämöllä

Musiikkikomedia, joka kertoo
inkerinsuomalaisen lehtimiehen, uneksijan ja
kansanjohdajan Matti Kurikan uskomattoman
tarinan sadan vuoden takaa.

Etu Karjalan liiton jäsenille:
Peruslippu 25 € (norm. 30 €)
Koodilla: MATTIKURIKKA
osta liput verkosta lippu.fi

 lprteatteri.fi

DRAAMA

PERUSTUU
MERJA MÄEN
PALKITTUUN
ROMAANIIN

MERJA MÄKI IIRA HALTTUNEN HANNA OJALA

ENNEN LINTUJA
EVAKKOMATKA LAATOKALTA LAKEUDELLE

11.11.2023–20.3.2024

SEINÄJOEN
KAUPUNGIN
TEATTERI

LINTEIDEN TEKIJÄ
60 VUOTTA

SEINÄJOENKAUPUNGINTEATTERI.FI / 010 416 2600
0,0835 €/PUHELU + 0,1669 €/MIN

SOTIEMME VETERAANIT
VETERAANINA YHÄS YHÄS AINA

SOTIEMME NAISET
SOTIEMME YHÄS YHÄS AINA

Lahjoita
KAHVIHETKI HEILLE,
JOTKA TAISTELIVAT
ITSENÄISYYDEN MEILLE

Vielä ehdit kiittää heitä
Veteraanin Kahvihetki -lahjoituksella.
Se on kaunis ele ja pieni kiitos
itsenäisyydestämme.

MOBILEPAY
88984

LAHJOITA 10€*
Lähetä tekstiviesti VETERAANIT
numeroon 16499

10€* **Kiitos, KUN ARVOSTAT.**

Sotaveteraani
Mauri Maunula
102 vuotta

*LAHJOITUSSUMMA VETERAANIN KAHVIHETKI
(sisältää laadukkaan kahvipaketin ja pitkopullan)

Karjalan Säätiö

**Ilmoittaa haettavaksi vuoden 2024
apurahat**

Apurahoja myönnetään:

- Hankkeisiin, joiden tarkoituksena on tukea ja kehittää karjalaisen kulttuurin tutkimista, edistämistä ja säilyttämistä.
- Karjalaan ja karjalaiseen kulttuuriin liittyvään tutkimukseen
- Karjalaa ja karjalaisuutta koskeviin yliopistojen ja korkeakoulujen opinnäytetöihin.

Apurahoja myönnetään sekä yksityishenkilöille että yhteisöille. Myönnettävien apurahojen yhteismäärä on noin 20 000 euroa vuodessa.

Päätökset tehdään keväällä 2024. Hakemukset tulee tehdä säätiön apurahajärjestelmään karjalansaatio.apurahat.net 1.12.2023–15.1.2024 välisenä aikana. Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa Sari Suokas puh: 050 561 3752.

VSKS toimitte 25

Eurooppalainen kaupunkikohtalo: Viipuri toisessa maailmansodassa

Toim. Ville Kivimäki & Tanja Vahtikari

Kirjaa myy: tiedekirja.fi

Opintokeskus Siviksestä maksuttomia materiaaleja yhdistysten käyttöön

Tiesitkö, että Opintokeskus Siviksen sivuilta löytyy paljon ilmaista itseopiskelumateriaalia ja vinkkejä yhdistystoimintaan liittyen? Siviksen Materiaalipankista löydät muun muassa neuvoja hallitustyöskentelyyn, tietopakettien yhdistysten kokouskäytännöistä, apua Sivis-tuella järjestettävän koulutuksen suunnitteluun tai vaikka järjestöelämän sanastoa englanniksi. Materiaalipankki on vapaasti hyödynnettävissä ja löytyy osoitteesta www.opintokeskus-sivis.fi/materiaalipankki/. Pidetään itsemme ja yhdistyksemme virkeänä oppimalla uutta!

Säätiöseminaarin aiheena säätiöpääoman käyttö

Karjalan Liiton jäsensäätiöiden vuosittaisessa seminaarissa lokakuussa pohdittiin karjalaisen säätiöpääoman käyttöä ja kohdentamista. Karjalaiset säätiöt jakavat apurahoja, tukevat pitäjaseuratoimintaan tai omaan pitäjään liittyviä hankkeita, kuten kustannustoimintaa, museo- ja muistomerkkihankkeita tai tilaisuuksien ja juhlien järjestämistä.

Jo viime vuonna kuultiin säätiöiden kustannustehokkaasta sijoitustoiminnasta ja hallinnosta Säätiöt ja Rahastot -yhdistyksen puheenjohtaja **Liisa Suvikumpua**. Tämän vuoden seminaari oli jatkoa sille. On tärkeää jatkaa keskustelua, miten erikokoisten säätiöiden pääomasta saataisiin paras mahdollinen tuotto ja tukemaan karjalaisen kulttuurin muuntamista nuoria kiinnostavaan muotoon ja edistämään karjalaisen kulttuurin korkeakoulutasoista tutkimusta.

Seminaarin aluksi Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiön puheenjohtaja, professori **Marjatta Palander** esitteli

säätiötä. Säätiöt ovat itsenäisiä ja päättävät säätiölainsäädännön puitteissa toiminnastaan. Seminaarin teemaa pohdittiin ryhmissä kolmesta eri näkökulmasta.

Pohdittavana aiheina olivat säätiön tuoton kohdentaminen ja valmius tukea keskitetympin karjalaista kulttuuria ja sen tutkimusta, pääoman turvaamiseksi käytetyt menettelyt ja valmius muutokseen ja säätiöiden hallinnointi nyt ja tulevaisuudessa.

Ryhmäkeskustelujen yhteenvedoissa todettiin, että tulevaisuuden strategiatyö on useimmissa säätiöissä vasta aluillaan tai sitä ei ole tehty. Säätiöiden toiminta liittyy vahvasti oman kanta-alueen ja pitäjän perinteen ylläpitoon. Säätiöiden itsenäinen varainhoito koettiin tärkeäksi, eikä laajempaa karjalaista yhteistoimintaa ei ole toistaiseksi pohdittu. Jokin yhteishanke voisi tulevaisuudessa olla mahdollinen.

Seminaari pidettiin Kustannusosa- keyhtiö Otavan tiloissa ja tilaisuudes-

Säätiötoimikunnan jäsen Mervi Äikäs esittelee sijoitustoimintaan liittyneen keskustelun tuloksia.

sa kuultiin myös toimitusjohtaja **Eva Reenpään** katsaus yrityksen historiaan ja toimintaan.

Teksti: Mervi Piipponen ja Martti Talja
Kuva: Mervi Piipponen

Eläinten ja kasvien nimiä karjalaksi, yhdistä nimi ja kuva

1

2

3

4

5

6

7

- A. lindu
B. hebo
C. mado
D. oravu
- E. jänöi
F. hiiri
G. reboi

1

2

3

4

5

6

- A. imiččü
B. sinikelloine
C. vezipoččine
- D. ruiskukkaine
E. voikukkaine
F. dorogulehti

Lähde: Ludmila Markianova, Kirjunieku 2

Oikeat vastaukset sivulla 31.

Lukupiiri jatkaa Karjalatalolla

Karjalaisen kirjallisuuden lukupiiri jatkuu ensi vuonna. Lukupiirissä käsitellään kullakin kerralla karjalaisen kirjailijan tai karjalaisuuteen liittyvän kirjailijan teos. Lukupiirin vetäjä on YTM, toimittaja **Aira Saloniemi** ja piiri kokoontuu Karjalatalolla Helsingissä, Käpylänkuja 1, kerran kuukaudessa keskiviikkoisin klo 13.00.

Lukupiiriin osallistumismaksu on 40 euroa / viisi kertaa. Maksu maksetaan Karjalatalon SieMie-puotiin ensimmäisellä kerralla. Alustavat kokoontumiskerrat alkuvuonna 24.1., 21.2., 20.3., 17.4., 15.5. Muutokset mahdollisia.

Ilmoittautumiset Karjalan Liiton sivuilla olevalla lomakkeella <https://www.karjalanliitto.fi/tapahtumat> tai toimisto@karjalanliitto.fi 17.1.2024 mennessä. Vetäjä ottaa yhteyttä ennen ensimmäistä kertaa. Lisätietoja: Mervi Piipponen, mervi.piipponen@karjalanliitto.fi.

Mistä uusi koti karjalaisesineille ja valokuville?

Karjalan Liiton toimistoon tarjotaan karjalaisille kuuluneita esineitä, valokuvia, tauluja ja arkistoaineistoa säilytettäväksi. Karjalan Liitto kulttuurijärjestönä vaalii karjalaista kulttuuriperintöä eri muodoissaan, mutta ei itse säilytä esineistöä tai arkistomateriaalia.

Teksti: Mervi Piipponen

Karjalatalon tilat ovat rajalliset, eikä Liitolla ole esineistön tai arkistoaineiston vaatimia säilytystiloja ja varastointiolosuhteita. Siksi esinelahjoituksia otetaan vastaan vain perustelluista syistä. Mahdollisista lahjoituksista on sovittava erikseen etukäteen Liiton toimiston kanssa. Karjala-aiheisia kirjoja sijoitetaan Liiton kirjastoon, jos niitä ei ole siellä entuudestaan.

Luovutus sopimuksen myötä lahjoitettavaan tavaraan, valokuviin, taide-teoksiin tai arkistoaineistoon liittyvät oikeudet siirtyvät Karjalan Liitolle. Tarvittaessa Liitto voi menetellä lahjoitetun aineiston osalta parhaaksi katsomallaan tavalla.

Ota yhteys museoon tai arkistoon

Esineistöä ja valokuvia voi tarjota karjalaismuseoille tai oman alueen museolle. Arkistoaineistosta voi olla yhteydessä omaan kotiseutuarkistoon, maakunta-arkistoon tai Mikkelin maakunta-arkistoon.

Monissa museoissa on jo runsaasti esimerkiksi evakkoesineistöä, joten niille ei ehkä löydy enää tilaa kokoelmista. Mutta jos esineeseen tai valokuvaan

Karjalan Liitto on saanut lahjoituksena muun muassa tekstiilejä. Näitä jo vuosia sitten tulleita käsitöitä säilytetään liiton kokoelmissa. Kuva: Mervi Piipponen.

liittyä kiinnostava tarina ja tiedetään vaikkapa, kuka esinettä on käyttänyt ja missä oloissa sitä on käytetty, museot voivat olla kiinnostuneita ottamaan esineen vastaan. Arkistoaineiston osalta tulee ottaa huomioon tietosuoja-asiat.

Museoilla ja arkistoilla on asianmukaiset tilat ja ammattitaito säilyttää ja ylläpitää aineistoa hyväkuntoisena. Heillä on myös lakisäätöinen tehtävä säilyttää kulttuuriperintöä.

Kysy suvulta tai kierrätä eteenpäin

Karjalaan liittyvän aineiston osalta kannattaa kysyä kiinnostusta sukulaisilta

ja jälkipolvilta. Heidän joukossaan voi olla suvun esineiden, kuvien ja asiakirjojen arvostajia. Ne liittävät omistajan sukupolvien ketjuun. Uusi koti voi löytyä myös kierrätyksen ja kirpputorien kautta. Moni ilahtuu löytäessään karjalaisia muistoesineitä kierrätyksestä.

Karjalaan liittyviä museoita:

<https://www.karjalanliitto.fi/karjalanliitto/karjalan-liiton-toiminta/tutustu-karjala-museoihin.html>

SieMie-puodin ja liiton toimiston aukioloajat vuodenvaihteessa 2023–2024

Karjalan Liiton SieMie-puoti
Avoinna 21.12. asti
ti, ke, to klo 11.00–17.00
Suljettu 22.12.2023–5.1.2024.

Karjalan Liiton toimisto
Suljettu 22.12.2023–5.1.2024

www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti

*Hyvää joulua &
Onnellista uutta
vuotta 2024!*

Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkistoon on taltioitu elinkeinoelämää ja myös karjalaisia aineistoja

Ensi kesänä vietetään Karjalaisia kesäjuhlia Mikkelissä 15.–16.6. Kesäjuhlaohjelma on jo itsessään runsasta, mutta Mikkelissä on monenlaista muutakin tarjolla. Kesäjuhlakaupungissa sijaitsee esimerkiksi Suomen Elinkeinoelämän keskusarkisto, ELKA, jossa on myös karjalaisia kiinnostavaa materiaalia. Arkistonjohtaja Jarmo Luoma-aho vastaa kysymyksiin.

Haastattelu: Mervi Piipponen
Kuva: ELKA

Mikä on Elka ja milloin se on perustettu? Kuka sitä pitää yllä ja mikä on ELKA:n tarkoitus?

Elka, koko nimeltään Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto, on vuonna 1979 perustettu yleishyödyllinen säätiö. Perustajat edustavat elinkeinoelämää, tiedettä, kulttuuria ja Etelä-Savo. Perustajista on erikseen mainittava Mikkelin kaupunki, jonka myötävaihtuksella perustettu Elka on toiminut Mikkelissä vuodesta 1981 lähtien. Elkan toiminta-alue on koko Suomi. Elka vastaanottaa yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen asiakirjoja pysyvään säilytykseen. Asiakaspalvelun tehtäviin kuuluvat myös tutkijapalvelut, auttaminen tiedon etsimisessä ja erilaiset asiakirja- ja kuvatilaukset, yleensä skannattuina tiedostoina asiakkaille.

Elkan yhteydessä toimii Designarkisto. Se on suomalaisen muotoilun ja suunnittelun erikoisarkisto. Designarkiston aineistot ovat kaikkien muotoilusta kiinnostuneiden käytettävissä Elkan asiakaspalvelun kautta. Lisää tietoa Designarkistosta: www.designarkisto.fi.

Millaisia aineistoja teillä on? Mitä ovat keskeisimmät materiaalit ja karttuvatko kokoelmanne jatkuvasti?

Elkassa on säilytyksessä asiakirjoja yli 30 hyllykilometriä eri elinkeinoelämän toimialoilta Hangosta Petsamoon. 1800-lukua vanhempia asiakirjoja on joitakin. Suurin osa säilytyksessä olevasta aineistosta on noin vuosien 1850–2000 väliseltä ajalta. Yksittäisten yritysten tai niiden toimipaikkojen ja järjestöjen arkistoja on noin 1500. Tekstiasiakirjojen lisäksi Elkassa on valtavat määrät valokuvia, piirustuksia, karttoja, äänitteitä, liikkuvan kuvan tallen-

teita, julisteita, etikettejä ja mainoksia. Digitoimme asiakirjoja ja kehitämme digitaalisen aineiston vastaanottopalvelua. Arkisto karttuu 500–1000 hyllymetrillä vuosittain.

Elkassa oleva aineisto on hyvin monipuolista ja sitä voidaan hyödyntää erilaisissa tiedontarpeissa. Olipa tiedon tarve mikä tahansa, kaikki asiakkaat ovat tervetulleita.

Onko teillä jotain erityisesti Karjalaan liittyen? Kannattaako karjalaisen ottaa yhteyttä teihin, jos tehdään vaikka sukututkimusta, kylä- tai pitäjäkirjaa? Ja miten tietoja haluavan tulee toimia?

Elkassa on säilytyksessä myös luovutettua aluetta koskevia asiakirjoja. Esimerkiksi valokuvia on paljon. Niitä on digitoitu, ja kuvien selailu onnistuu verkkosivuillamme. Toisena esimerkkinä voisi mainita luovutetulla alueella toimineiden säästöpankkien arkistot. Lisäksi Elkassa on Pohjois- tai Etelä-Karjalassa toimineiden yritysten ja järjestöjen arkistoja.

Tiedon etsinnässä kannattaa aloittaa tekemällä hakuja Elkan arkistotietokantaan, joka löytyy www.elka.fi -osoitteesta. Toki aina voi ottaa yhteyttä Elkan asiakaspalveluun sähköpostilla e-posti@elka.fi tai puhelimitse 044 321 3420. Kun sopivaa tietoa löytyy, sitä voi tulla tutkimaan Mikkeliiin, osoite on Tutkijantie 7. Tutkijasali on avoinna maanantaista perjantaihin klo 8.30–15.30. Kaukolainaaminen on mahdollista Kansallisarkiston toimipisteisiin.

Mitä muuta haluatte kertoa toiminnastanne Karjalan Liiton jäsenistölle
Tervetuloa Karjalaisille kesäjuhlille Mikkeliiin ja tutustumaan Elkaan!

Heljä Strömberg palvelemaan asiakkaita tutkijasalissa.

Karjalaiset kesäjuhlat® 15.–16.6.2024

Suuntaa Mikkeliiin ja SaimaaStadiumille

Viikkoa ennen juhannusta jatkamme kesäjuhlien pitkää perinnettä jo 73:tta kertaa. Olethan jo merkinnyt kalenteriin tulevien Karjalaisen kesäjuhlien® päivämäärät? Ohjelmassa on paljon entistä, mutta jotain uuttakin mahtuu viikonloppuun.

Perinteisesti ohjelmassa on hengellisiä tilaisuuksia, kuorokavalkadi, urheilua ja iltatilaisuuksia. Viikonloppu huipentuu kirkonmenojen jälkeen juhlakulkueeseen ja päiväjuhlaan.

Kesäjuhlien keskeisin juhlapaikka on SaimaaStadiumi, uudehko monitoimiareena, joka sijaitsee pari kilometriä Mikkelin keskustasta. Siellä on Karjalainen tori, seminaareja ja paljon muuta ohjelmaa messumaisella toteutuksella. Karjalaisen torin paikkojen myynti käynnistyy helmikuussa. Perinnetoimikunnan piirakkakahvilassa nautitaan kotitekoiset karjalanpiirakat.

Tulevilla juhlilla on ajateltu erityisesti lapsia ja nuoria. Työpajojen ohella SaimaaStadiumin sisäaktiviteettipuisto SuperCorner tarjoaa monenlaista tekemistä ja laitteistoa juuri lapsille ja nuorille suunniteltuna. Siihen kannattaa aikuistenkin käydä tutustumassa.

Muita juhlapaikkoja ovat muun muassa Mikkelin tuomiokirkko, kulttuuritalo Tempo ja Kalevankankaan koulu. Tietenkin kesäjuhlilla myös pelataan SM-kyökkää Suomen Kyökkäliiton johdolla ja golfiakin on luvassa.

Ohjelma- ja aikataulut tiedot julkaistaan alkuvuonna. Päätapahtumapaik-

Kesäjuhlien pääpaikkana on monitoimiareena SaimaaStadiumi. Kuva: Sofia Flygare.

kaan, Saimaa Stadiumiin, voi tutustua ennakkoon nettisivuilla www.saimaastadiumi.fi.

Mikkelin kaupungista löytyy infoa www.mikkeli.fi -sivustolta.

Majoituksesta saa parhaiten tietoa www.visitmikkeli.fi -sivustolta. Kesäjuhlavieraat voivat varata sieltä mieleisiään majapaikkoja.

Tietoa Karjalaisista kesäjuhlista® kootaan www.karjalaisetkesajuhlat.fi ja www.facebook.com/karjalaisetkesajuhlat -sivustoille. Lisätietoa kerromme tulevissa lehdissä ja uutiskirjeissä.

Lisätiedot: kulttuurituottaja Mervi Piipponen, mervi.piipponen@karjalanliitto.fi, p. +358 40 583 9295.

Kesäjuhlilla ovat mukana muun muassa Kyllikki ja Johannes.

Ilmoittaudu talkoolaiseksi

Jos olet innostunut mukavasta yhteisestä tekemisestä ja haluat olla mukana juhlatöihin, ilmoittaudu talkoolaiseksi netissä olevalla lomakkeella <https://www.karjalaisetkesajuhlat.fi/kesajuhla-info/talkoolaisille.html>. Kaikkien alojen osaajia tarvitaan jo ennen juhlaa ja kesäjuhla viikonloppuna.

Karjalan Liiton jäsenedut

Otavamedia

Otavamedia tarjoaa kaikille Karjalan Liiton jäsenille lehtitilaukset etuhintaan. Saatte tilaukset jatkuvalla -30 % alennuksella, niin kauan kuin olette Karjalan Liiton jäsen.

Alennushintaisen tilauksen voitte tehdä itselle tai lahjaksi. Etu on merkittävä, sillä alennus jatkuu myös tilauksen uudistumisjakson jälkeen.

<https://tilaus.otavamedia.fi/karjalanliitto>

Kalevala Koru

Karjalan Liiton jäsenet saavat koodilla KL10 10 % alennuksen kaikista Kalevala Korun normaalihintaisista tuotteista (pois lukien lahjakortit):

- Kalevala Flagship Helsinki, Keskuskatu 1B
- Kalevala Outlet Konala, Hankasuontie 11A
- www.kalevala.fi verkkokauppa

Edun saa myymälöissä näyttämällä koodia, ja verkkokaupassa syöttämällä koodin Lahjakortti- tai alennuskoodi-kenttään.

HF-klinikka – hierontaa ja liikuntavalmennusta

Karjalan Liiton jäsenille Karjala-kortilla 15 %:n alennus HF-klinikan palveluista.

www.hf-klinikka.fi

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Jäsenetu Karjalan Liiton jäsenille: 25 % alennus Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjoista.

SKS Kirjat tarjoaa Karjalan Liiton jäsenille 25 % alennuksen normaalihintaisista kirjoista verkkokaupassaan sekä Helsingissä sijaitsevassa kirjakauppa Tiedekirjassa.

Verkkokaupassa www.finlit.fi/kirjat jäsenedun saa käyttämällä ostoskorissa koodin KARJALANLIITTO

Kirjakauppa Tiedekirjassa (Snellmaninkatu 13, Helsinki) jäsenedun saa mainitsemalla kassalla olevansa Karjalan Liiton jäsen.

Viking Line

Risteilyedut Karjalan Liiton jäsenille! Viking Line tarjoaa Sinulle Karjalan Liiton jäsen edullisia risteilymatkoja. Valittavanasi on päivittäin useita reittivaihtoehtoja sekä kestoltaan eripituisia risteilymatkoja. Vietä päiväsi laivalla nauttien herkkupöytien tarjonnasta ja mukavasta viihteestä tai nouse maihin naapurimaidemme pääkaupungeissa; Tukholmassa tai Tallinnassa. Valitse mieleisesi ja astu laivaan!

Ajankohtaiset jäsenedut sekä tuotetunnukset löydät osoitteesta: <https://www.vikingline.fi/edut/karjalanliitto>

Kun varaat yhdistyksille ryhmämatkan, muista kertoa varauksen yhteydessä Karjalan Liiton jäsenyytesi, vaikka tekisit varauksen matkatoimiston kautta. **Karjalan Liiton asiakasnumero on 333868.**

Karjalan Kunnaat -lehti

Karjalan Kunnaat on Karjalan Liiton jäsenlehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Painetun lehden vaihtoehtona on sähköinen lehti, jota voi lukea tunnuksilla osoitteessa lukusali.fi.

Käyttäjätunnus: Sukunimesi isolla alkukirjaimella.
Salasana: Karjala-kortissa näkyvä jäsennumerosi.

Jäsenille:

Joulunajan tapahtumat ovat mainioita tilaisuuksia ottaa kaveri, lapsenlapsi tai sukulainen mukaan ja tutustuttaa hänet oman Karjala-/pitäjä-/sukuseuran toimintaan. Uuden jäsenen liittyessä Karjalan Liiton jäsenyhdistyksen jäseneksi marras-joulukuussa jäsenmaksulasku tulee vasta seuraavan vuoden alussa.

Vuoden 2024 kesäjuhlat Mikkelissä lähestyvät vauhdilla ja Liitto valmistelee juhlaa jo intoa puhkuen! Kokoa kasaan oma kesäjuhlaporukka ja tulkaa tutustumaan Karjalan Liiton suurimman ja rakkaimman tapahtuman kautta Liiton ja sen jäsenseurojen toimintaan sekä viettämään aikaa karjalaisen yhteisön kanssa. Osallistuminen Karjalan Liiton järjestämiin tapahtumiin on jäsenille edullisempää.

Muistathan ilmoittaa mahdolliset osoitemuutokset seuralllesi.

Tuleeko sinulle jo Karjalan Liiton sähköinen uutiskirje? Mikäli ei, ilmoitathan sähköpostiosoitteesi seuralllesi.

KARJALAN
LIITTO ry.

**Seuraa meitä somessa
– pysy ajan tasalla!
Tilaa uutiskirje/
päivitä meille sähköpostisi.**

Jäsenseuroille:

Seuran aktiivisia toimijoita voi palkita pronssisilla, hopeisilla tai kultaisilla ansiomerkeillä, joita voi hakea Karjalan Liitolta vuoden ympäri. Merkin saajan tulee olla Karjalan Liiton jäsen. Myöntämisperusteet ja hakemuslomakkeet löytyvät Liiton verkkosivuilta.

Vuoden 2023 viimeiset jäsenmaksutilitykset tehdään seuroille ja piireille ennen joulua viikolla 51.

Vuoden 2024 jäsenmaksulaskut lähetetään jäsenille tuttuun tapaan helmikuun alussa vuoden 1. jäsenlehden mukana. Muistattehan laskutusta varten tarkistaa, että kaikki seuranne ja jäsenienne tiedot (kuten seuran jäsenmaksu sekä jäsenten yhteystiedot, jäsenlajit ja maksajat) ovat jäsenrekisterissä ajan tasalla **21.01.2024** mennessä. **Jos tarvitset apua oman seurasi jäsenlistan tarkistamisessa, olethan pikaisesti meihin yhteydessä.**

Vuoden 2024 Karjalan Liiton jäsenmaksu on 20 euroa.

Jäsenasioissa ole rohkeasti yhteydessä:

Outi Kuivasniemi, järjestökoordinaattori
+358 44 493 6161
jasen(at)karjalanliitto.fi tai
outi.kuivasniemi(at)karjalanliitto.fi

SieMie-puoti

Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Avoinna:

ti-to klo 11.00–17.00

Puh. 044 7300 118
(ark. klo 9.30–15.00)

Sähköposti: toimisto@karjalanliitto.fi

Verkkokauppa on aina avoimena:
www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti

Kun rekisteröidyt verkkokauppaan, muistathan lisätä **jäsenumerosi**, jotta saat jäsenalennukset! Jos et muista omaa jäsennumeroasi, voit kysyä sitä puhelimitse tai sähköpostitse (yhteystiedot yllä).

Voit tehdä tilauksesi myös puhelimitse tai sähköpostitse. Tällöin tilauksesi toimitetaan postiennakolla, johon sisältyy toimitus- ja postikulut. Tuotteillemme on 7 päivän vaihto- ja palautusoikeus. Vaihdoista ja palautuksesta aiheutuneet kulut veloitetaan erikseen. Verkkokaupassa ostokset voi maksaa verkkopankkitunnuksilla tai luottokortilla. Verkkokauppamaksuun sisältyvät toimitus- ja postikulut. Tuotteiden toimitusaika on 1–2 viikkoa.

Verkkokauppa on aina auki!

Tilaa tuotteet kätevästi verkkokaupasta mihin vuorokauden aikaan tahansa. Paljon kirjallisuutta ja monia mukavia lahjaideoita.

KARJALA-TUOTTEITA

Harrastusmerkki	20,00 €
Hiirimatto	5,00 €
Jousiheijastin, Juuret Karjalassa	6,00 €
Jääkaappimagneetti	2,50 €
• Karjalanpiirakka	2,50 €
• Karjalanruusu	2,50 €
• Viipuri	2,50 €
Kahviliinat, Karjalanruusu	2,50 €
20 kpl/pkt, valko-kulta	2,50 €
Kangaskassi, aiheena luovutetun	8,00 €
Karjalan kartta, musta	6,00 €
• Karjala-kortilla	4,00 €
Karjalan kartta, valkoinen	5,00 €
• Karjala-kortilla	4,00 €
Käkihattu, punainen	12,00 €
• Karjala-kortilla	10,00 €
Käkihattu, sininen	12,00 €
• Karjala-kortilla	10,00 €
Lautasliinat, Karjalanruusu, 20 kpl,	4,00 €
punamusta 1-krs 33x33	3,50 €
• Karjala-kortilla	3,50 €
Lautasliinat, Karjalanruusu, 20 kpl,	4,00 €
valko-kulta 2-krs 33x33	3,50 €
• Karjala-kortilla	3,50 €

Muistipeli	5,00 €
Muki, koristekuvio	20,00 €
• Karjala-kortilla	17,00 €
Muki, Vaakuna	20,00 €
• Karjala-kortilla	17,00 €
Parkkikiekko, punainen	2,00 €
Piirakkapulikka	8,00 €
Pinssi, käki, punainen	3,00 €
Pinssi, käki, musta	3,00 €
Tarjotin, käki, mustapuna	25,00 €
• Karjala-kortilla	23,00 €
Tarjotin, käki, punamusta	25,00 €
• Karjala-kortilla	23,00 €

KIRJAT

Anna ja Onni Karjalassa, Ann-Mari	30,00 €
Sintonen ja Pia-Maria Pohto	30,00 €
Himmeli, Eija Koski	15,00 €
Juoksuhaudoista jälleenrakennukseen, Antti Palomäki	20,00 €
Jäi vain nimi sankarin, Pirkko Kanervo	22,50 €

Karjala – Koko tarina, Arvo Tuominen	35,00 €
• Karjala-kortilla	25,00 €
Karjalan eräperinne -tietoteos, Tuija Kirkinen	10,00 €
Karjalan Liiton perustamisasiakirja	5,00 €
Karjalan perinneruokia -ruokakirjaset, 2 erilaista	2,00 €
Laulun laaja kotimaa, Olli Junkkari	2,00 €
Pieni Prinsut, Antoine de Saint-Exupéry	30,00 €
Politiikkaa ja piirakkaterapiaa, Katja Tikka	40,00 €
• Karjala-kortilla	36,00 €
Ruokamuistoja Karjalasta	15,00 €
Selostuksia eräiden siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939–1949, toim. Outi Örn	25,00 €
• Karjala-kortilla	20,00 €
Suomen pyhä sota, Jouni Tilli	20,00 €
Titulointia, Teppo Tiittanen ja Hannu Teider (toim.)	2,00 €
Verraton Virolainen, Kati Katajisto	10,00 €

Viipurin läänin historia, 6-osainen suurteossarja	75,00 €
Yksi osa	15,00 € / kpl
Viipurissa, Viipurista, Viipuriin. Viipurin julkisen liikenteen historia, Ilmo Hakala-Rahko	10,00 €

POSTIKORTIT

2-osaiset, sis. kirjekuori	1,00 €
2-osaiset A5, sis. kirjekuori	2,00 €
2-osainen "pitkäkortti", sis. kirjekuori	2,00 €
Joulukortit, 1-osaiset	1,00 €
Terijoki-kortit	1,00 €

UUDET KUKKAKORTIT

1-osaiset	1,00 €
2-osaiset, sis. kirjekuori	2,50 €
2-osainen onnittelukortti A5, sis. kirjekuori	5,00 €

LIPUT JA VIIRIT

Pöytästandaari, jalustalla	43,00 €
Pöytälippu, jalustalla	32,00 €

ADRESSIT

Tekstittömät osanottoadressit, Vanhan kirkkomaan portaat, Maisema, Kynttilä	11,00 €
Tekstittömät onnitteluadressit: Vaakuna (myös osanottoon), Karjalaisia kulleroita, Karjalan Ruusu	11,00 €
Kallat	9,00 €

Seura-alennus:
vähintään 10 kpl -25%
vähintään 30 kpl - 40%
vähintään 60 kpl -50%

ASUSTEET

Essu, punainen ja musta, teksti: "Nii on kiire ettei kerkiä tekemää mittää"	22,00 €
T-paita, punainen, Juuret Karjalassa koot M-XL	25,00 €
T-paita, musta, Vaakuna koko XL-XXL	25,00 €
Vauvan body, 18/23M, Juuret Karjalassa	29,00 €
• Karjala-kortilla	26,00 €

KARTAT JA MUUT JULKAISUT

Karjala – karjalaisuus, Karjalan Liiton 75-vuotisjuhlaulkaisu	2,00 €
Pitäjäkartta (erilaisia, mm. Itä-Karjala, Heinjoki, Jääski, Koivisto, Käkisalmi, Metsäpirtti / Rautu, Nuijamaa, Pyhäjärvi, Säkijärvi, Vahviala, Valkjärvi, Viipuri, Vuoksela) Kysy valikoimaa SieMie-puodista.	
Iso julistekartta	8,00 €

KYNTTILÄT

Ruusukynttilä, kelluva	7,50 €
• Karjala-kortilla	7,00 €
Antiikkikynttilä, 4 kpl/pkt 2 punaista + 2 mustaa	12,00 €

**Hinnat voimassa
31.12.2023 saakka.**

Konsertti Karjalatalolla 21.1.2024

Repeileekö Junnu?

Reino Helismaan ja Juha Vainion
parhaat sanoin ja sävelin

Konsertissa esiintyvät
pianisti Seppo Hovi,
laulaja Hannu Lehtonen ja
haitaristi Jarno Kuusisto.

Kuusikymmenluvun puolessa välissä siirtyi viestikapula haikeasti mestarilta toiselle: Reino Helismaasta jätti aika, ja hänen jalanjäljillään jatkoi omalla tyyllillään Junnu Vainio. Molemmat runoilijat olivat hauskoja mutta eivät ilkeitä, hymyilivät kyynelten läpi ja pohtivat elämää syvästi ja viisaasti. Miehet veivät riimiä, ei toisin päin.

Kumpikaan ei ollut aikaansa edellä tai jäljessä: he elivät, kokivat ja kirjoittivat ajassa, ympäröivää maailmaa tarkkaillen ja olemista runoin ja lauluin kommentoiden.

Lähdemme kanssanne mestareiden elämää ja uraa muistelemaan, tulkitsemaan heidän tuotoksiaan ja hieman vertailemaan. Ihailemaan tekniikkaa, taitoa ja tunnetta, suomalaisen sielunmaiseman tajuamasta. Ja pitämään vähän hauskaakin.

Liput 35 € ja Karjala-kortilla 30 € sisältäen konsertin ja väliaikakahvin.

Ryhmien (yli 10 hlö) sitovat ennakkovaraukset tehdään 15.12.2023 mennessä, toimisto@karjalanliitto.fi, p. 044 730 0118. Ryhmävaraukset laskutetaan etukäteen.

Muut ennakkoon hankittavat liput voi lunastaa Siemie-puodin verkkokaupasta <https://www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti/>. Myynti alkaa 1.11.2023.

Konsertti Karjalatalolla sunnuntaina 21.1.2024 klo 14. Konsertin kesto noin 2 tuntia.

Muutokset mahdollisia.

Konsertin järjestää Karjalan Liitto.

Tilaisuus Karjalatalolla, Kämpänkuja 1, 00610 HELSINKI.

www.karjalanliitto.fi · www.facebook.com/karjalanliitto

Osta lippusi
ennakkoon!

Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta 2024!

**Karjalaisen
Kulttuurin
Edistämissäätiö**

Parhaat lahjat SieMie-puodista!

Kahviliina, ruusu
2,50 €/pkt

Muki, koristekuvio
17 €/20€

Ruokamuistoja
Karjalasta -kirja
15 €

Hinnat voimassa
31.12.2023 saakka.

Silkkiolmio
36 € / 34 € Karjala-kortilla

RAUHALLISTA JOULUA & HYVÄÄ UUTTA VUOTTA 2024!

Toivottaa Karjalan Liitto ry